

JIHOČESKÁ UNIVERSITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

a

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Bakalářská práce

2013

Jaroslav Jirkovský

JIHOČESKÁ UNIVERSITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

a

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Řidič v zajetí paragrafů

Metodicko-didaktická pomůcka

Driver in captivity of law

Methodic-educational aid

AUTOR: Jaroslav Jirkovský

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. JUDr. Jan Hejda PhD

STUDIJNÍ PROGRAM: Sociální pedagogika, specializace 7507 B

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Řidič v zajetí paragrafů – metodicko-didaktická pomůcka pro řidiče“ jsem zpracoval samostatně a vyznačil jsem prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

Dále prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou universitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Dále souhlasím s tím, aby stejnou elektronickou cestou byly v souladu s uvedením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, r. 2013

.....

Jaroslav Jirkovský

Anotace

Tato práce je zaměřena na pomoc řidičům v komunikaci a orientaci mezi subjekty oprávněnými provádět silniční kontroly, řídit provoz na pozemních komunikacích, vydávat pokyny a nařízení a provádět kontroly interiéru vozidel a zavazadlového prostoru, provádět orientační a odborná vyšetření na přítomnost alkoholu a jiných návykových látek v krvi řidiče. Odpoví na otázky práv a povinností příslušníků Policie ČR, Celní správy a Generální inspekce, jak jednotlivé příslušníky uvedených orgánů rozeznáme, kdy mají jednotlivé orgány právo zastavit vozidlo popř. provést kontrolu, jaká jsou práva a povinnosti řidičů ve vztahu k výše zmíněným orgánům.

Abstract

This work is made to help drivers with communication and orientation among subjects authorized to control participants of traffic, control traffic itself, give out regulations and instructions and inspect interior and boots of cars, make tentative and special physical examinations to find out, if driver had ingested an alcoholic drink or drugs.

It answers to questions of rights and responsibilities of Czech police, Customs administration and General inspection, questions like: How to discern members of Police, Customs administration and General inspection; when you could be stopped by them and when they can make an inspection of our car's interior; what are rights and responsibilities of drivers in relationship with Police, Customs administrations and General inspection.

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Dr. JUDr. Janu Hejdovi za zodpovědné a trpělivé vedení mé bakalářské práce, por. Ing. Bc. Petru Kašparovi za odbornou konzultaci a mnoho přínosných informací z policejní praxe.

Obsah

Úvod	7
1 Subjekty oprávněné zastavovat vozidla, provádět jejich kontrolu a řídit provoz na pozemních komunikacích	9
1.1 Státní správa a státní dozor	10
1.1.1 Ministerstvo dopravy	10
1.1.2 Krajský úřad	10
1.1.3 Obecní úřady obcí s rozšířenou působností	11
1.1.4 Obce	11
1.2 Hasičský záchranný sbor ČR	11
1.3 Vojenská policie	12
1.4 Obecní policie	13
1.5 Policie České republiky	15
1.5.1 Kontroly prováděné PČR	15
1.5.2 Zastavení vozidla příslušníkem PČR	21
1.5.3 Dopravní nehoda a PČR	22
1.5.4 Ukládání pokut Policií ČR	26
1.5.5 Služební stejnokroje Policie ČR	28
1.5.6 Vnější označení Policie	29
1.5.7 Označení vozidel PČR	30
1.6 Celní správa	31
1.6.1 Zastavení vozidla celníkem	31
1.6.2 Kontrola řidiče celníkem	32
1.6.3 Ukládání pokut	33
1.6.4 Služební stejnokroje celní správy	34
1.6.5 Označení vozidel celní správy	35
1.7 Generální inspekce bezpečnostních sborů	36
1.7.1 Úkoly Generální inspekce	36
1.7.2 Zastavení a prohlídka dopravního prostředku	36
1.7.3 Vnější označení inspekce	37
2 Práva a povinnosti řidiče při silniční kontrole	38

2.1	Kdo nás může zastavit	38
2.2	Kde zastavovat	39
2.3	Naše povinnosti	41
2.3.1	Povinnosti řidiče při silniční kontrole	44
2.4	Práva řidičů	45
3	Obecně o pokutách (za přestupky)	46
4	Shrnutí	50
4.1	Rady na závěr	51
	Závěr	52
	Seznam použité literatury	54
	Internetové zdroje	54
	Přílohy k BP	56

Úvod

Každý den se na silnici setkáváme s příslušníky Policie ČR, Obecní policie či Celní správy. Jako člověka, který často řídí a tím častěji s příslušníky zmíněných orgánů přijde do styku, mě zajímalo, jak by měla vypadat např. silniční kontrola, jak se liší pravomoci příslušníků jednotlivých orgánů, co příslušníky při kontrolách nejvíce zajímá (kde je ze strany příslušníků možná určitá benevolence) a co dělat, když bude třeba řešit nějaký problém (pokuta, dopravní nehoda apod.). To jsou moje pracovní otázky.

Ve skutečnosti existuje mnohem více subjektů, které mají co dočinění s provozem na pozemních komunikacích, patří mezi ně zejména krajské a obecní úřady s rozšířenou působností, které mají, v rámci svého území a v součinnosti s PČR, právo monitorovat provoz na pozemních komunikacích. Vzhledem, k tomu, že obecní ani obecní úřady, ani kraje, nemohou měřit rychlost ani ukládat pokuty, rozhodl jsem se je v této práci zmínit jen okrajově; jejich činnost se řidičů motorových vozidel týká pouze nepřímo¹. Proto jsem si pro popis činností, pravomocí a povinností vybral tři (dle mého názoru) hlavní subjekty – Policii České republiky, Celní správu a Generální inspekci bezpečnostních sborů. S nimi se totiž na pozemních komunikacích setkáváme nejčastěji.

Práci jsem pojal jako analýzu práv a povinností subjektů ve vztahu k silničním kontrolám a komparací práv a povinností výkonných složek státu, jež z práce vyplynou ve shrnutí před samotným závěrem práce. Z důvodu analyticko-komparativního charakteru práce jsem se rozhodl nerozdělovat ji na teoretickou a praktickou část, jak bývá zvykem, ale snažil jsem se čtenáři předložit praktické informace v rámci analyzujícího textu, neboť při důsledném rozdělení na praktickou a teoretickou část bych se musel v praktické části neustále odkazovat na informace obsažené v teoretické části a práce by se tak stala nepřehlednou, možná by bylo třeba číst praktickou část zároveň s teoretickou a celý metodicko-didaktický záměr by přišel vniveč.

Cílem práce je tedy podat metodicko-didaktickou formou zevrubný přehled o právech a povinnostech vybraných subjektů a o právech a povinnostech účastníků provozu na pozemních komunikacích² resp. řidičů automobilů a informovat o tom, jaké chování je

¹ Výjimku tvoří nadměrné náklady, viz. str. 8 – Ministerstvo dopravy a Krajský úřad

² Účastníkem provozu na pozemních komunikacích je i chodec

z jejich strany přípustné a co je čeká v případě, že budou jakkoli bránit výkonným složkám státu v plnění jejich povinností.

1 Subjekty oprávněné zastavovat vozidla, provádět jejich kontrolu a řídit provoz na pozemních komunikacích

Oprávnění zastavovat vozidla a řídit provoz na pozemních komunikacích má překvapivě mnoho subjektů, patří mezi ně například i účastník dopravní nehody; provádět kontrolu zastavených vozidel však smí pouze Policie ČR, Celní správa (v rámci své působnosti) v některých případech obecní policie a vojenská policie a generální inspektoři.

Souhrnná tabulka subjektů a jejich pravomocí				
subjekty	oprávnění			
	zastavovat vozidla	kontrolovat vozidla	zabránit v jízdě	ukládat pokuty
Policista v uniformě	ANO	ANO	ANO	ANO
Vojenský policista v uniformě	ANO	ANO	ANO**	ANO**
Strážník obecní policie v uniformě	ANO	ANO	ANO*	ANO
Celník ve stejnokroji	ANO	ANO	ANO*	ANO
Zaměstnanec provozovatele dráhy v blízkosti železničního přejezdu	ANO	NE	NE	NE
Účastník dopravní nehody	ANO	NE	NE	NE
Dopravce	ANO	NE	NE	NE
Pedagogický dozor útvaru školní a předškolní mládeže a zdravotně postižených	ANO	NE	NE	NE
Průvodce vedených nebo hnaných zvířat	ANO	NE	NE	NE
Osoba, která provádí práci na silnici	ANO	NE	NE	NE
Osoba zajišťující bezpečný přechod dětí přes silnici	ANO	NE	NE	NE

* Může zabránit v jízdě, dojde-li k některé ze situací, kdy je k tomu oprávněna PČR, je však povinen setrvat na místě (spolu s řidičem) do příchodu PČR.

** Jen ve vztahu k vojákům, ve vztahu k civilnímu obyvatelstvu jen ve vojenských objektech, v případě prohrěšku vyčkávají s viníky/účastníky příjezdu PČR

Dříve, než se budeme věnovat hlouběji problematice kontrol PČR, Celní správou a Generální inspekcí, zdá se mi vhodné vymezit další subjekty, jejichž činnost se může přímo dotýkat provozu na pozemních komunikacích. Mimo výše zmíněné to jsou příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR, silniční správní úřady a správci pozemních komunikací. Všechny zmíněné subjekty jsou povinny poskytovat Ministerstvu dopravy aktuální informace, které mají vliv na bezpečnost a plynulost provozu a Ministerstvo nebo jím pověřená osoba je povinna informovat veřejnost o situacích v provozu na pozemních komunikacích, které mají vliv na bezpečnost a plynulost provozu.

1.1 Státní správa a státní dozor

Státní správu v problematice dálnic, silnic, místních komunikací a účelových komunikací vykonávají silniční správní úřady, jimiž jsou Ministerstvo dopravy, krajský úřad s rozšířenou působností, obecní úřad s rozšířenou působností a celní úřad. Působnost silničního správního úřadu mohou vykonávat též obce v přenesené působnosti a to v zákonem stanoveném rozsahu.

1.1.1 Ministerstvo dopravy

Ministerstvo dopravy se jako silniční správní úřad zabývá problematikou dálnic a rychlostních silnic a rozhoduje o zařazení komunikace do kategorie dálnice nebo silnice I. třídy, přičemž o zrušení dálnice nebo silnice I. třídy rozhoduje až po dohodě s Ministerstvem obrany ČR. Dále pak rozhoduje o udělení povolení k užití silnic přepravním nadměrných (zvláště těžkých nebo rozměrných) nákladů a užívání vozidel, jejichž hmotnost nebo rozměry překračují míru stanovenou zvláštním předpisem a trasa vede přes území více krajů.

1.1.2 Krajský úřad

Krajský úřad rozhoduje o udělení povolení k užití silnic II. a III. třídy přepravním nadměrných nákladů a užívání vozidel, jejichž hmotnost nebo rozměry překračují míru stanovenou zvláštním předpisem, jestliže trasa vede jen v rámci daného kraje, jinak rozhoduje Ministerstvo dopravy. Jako silniční správní úřad má na starosti silnice II. a III. třídy, rozhoduje o změnách jejich kategorií, ale jejich zrušení je povinen konzultovat s Ministerstvem dopravy a Ministerstvem obrany. Pro účely této práce je však nejdůležitější

fakt, že „provádí kontrolní vážení na silnicích, které se nacházejí v územním obvodu kraje“³ a projednává delikty v oblasti vysokorychlostního vážení a placení mytného, které byly spáchány v územním obvodu kraje.

1.1.3 Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Obecní úřady se věnují problematice silnic II. a III. třídy, veřejných komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací s výjimkou věcí, které spadají do kompetence krajského úřadu nebo Ministerstva dopravy. Dále pak projednávají správní delikty ve věcech silnic a dálnic na jejich územním obvodu s výjimkou věcí, které projednává Krajský úřad nebo příslušný celní úřad.

1.1.4 Obce

Obce se starají o místní komunikace, zajišťují a provozují vysokorychlostní vážení na silnicích spadajících do jejich územního obvodu a projednávají správní delikty v rámci místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací s výjimkou deliktů, které spadají do kompetence celního nebo krajského úřadu.

1.2 Hasičský záchranný sbor ČR

Mezi oprávnění příslušníků HZS ČR patří dle §4 odst. 1 zákona č. 238/2000 „vyzvat každého, aby nevstupoval na určená místa nebo aby se podrobil omezením vyplývajícím z provedení služebního zásahu,“ přičemž „zásahem se rozumí zejména ochranná, záchranná a likvidační opatření prováděná HZS.“ Příslušníci HZS jsou pak oprávněni vyžadovat od každého, kdo jejich výzvy neuposlechne, aby prokázal svoji totožnost a vyzvaná osoba je jim povinna vyhovět. Tímto se předchází tomu, aby lidé snažící se „zachránit co se dá,“ nepřišli k újmě na zdraví, zároveň však je takto možné (teoreticky) zapojit do zásahu neuniformované příslušníky HZS nebo SDH, umožnit přístup k důkazním materiálům příslušníkům PČR, nebo naopak přístup zamezit v případě, že by mohlo dojít k ohrožení života a zdraví člověka. V souvislosti s provozem na pozemních komunikacích si lze představit např. nehodu nákladního automobilu přepravujícího zboží podléhající ADR⁴ a s tím spojená nebezpečí vzniku požáru popř. výbuchu, možnosti otravy nebo popálení kyselinou apod. Zároveň je ale

³ §40 odst. 3g z.č. 13/1997

⁴ Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečného zboží (hořlavin, výbušnin, žíravín a jiného nebezpečného materiálu)

třeba si uvědomit možnost stejného nebezpečí i u osobních automobilů resp. obytných vozů či karavanů, které mohou disponovat nezávislým topením napojeným na palivovou nádrž automobilu nebo na zásobník na zkapalněný plyn a plynovým vaříčem.

Výše uvedené zákonodárce ošetřil odstavcem 3 §4 z.č. 238/2000, kde se uvádí, že „příslušník je oprávněn požadovat od právnických a fyzických osob informace potřebné k plnění základních úkolů HZS“ a k odst. 1 §5 z.č. 238/2000 podle něhož je příslušník oprávněn „nahlížet do příslušné dokumentace a požadovat potřebnou součinnost.“ Aplikujeme-li zmíněné na dopravní nehodu, je možné, že příslušník bude chtít předejít neštěstí způsobenému topením nebo vaříčem a bude vyžadovat technickou dokumentaci vozidla nebo přívěsu (karavanu), popř. dle oprávnění vyplývajícího z odst. 2 §5 z.č. 238/2000 otevře uzavřený prostor a vstoupí do něj k provedení zásahu, který nesnese odkladu. „Po provedení zásahu je příslušník povinen neprodleně vyrozumět orgány PČR.“

Podle zákona č. 361/2000 §75 odst. 9 jsou příslušníci HZS ve služebním stejnokroji oprávněni usměrňovat provoz na pozemních komunikacích, pokud je to nezbytně nutné a pokud není přítomen policista nebo strážník obecní policie. K usměrňování příslušníci HZS používají stejných pokynů jako policie. (dle §75 odst. 1 z.č. 361/2000)

Na konec lze jen dodat, že při provádění zásahu jsou příslušníci povinni dbát, aby v souvislosti s jejich činností nebyla osobám způsobena bezdůvodná újma nebo aby jejich případný zásah do práv a svobod občanů nepřekročil míru nutnou k dosažení účelu prováděného zásahu (odst. 3 §6), a zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, které v obecném zájmu nebo v zájmu zúčastněných osob mají zůstat utajeny před nepovolanými osobami.

1.3 Vojská policie

Vojská policie působí podle §2 zákona č. 124/1992 „vůči vojákům v činné službě a osobám, které se nacházejí ve vojenských objektech a v prostoru, kde probíhají vojenské akce, a dále vůči osobám, které páchají trestnou činnost či přestupky spolu s vojáky nebo proti vojenským objektům, vojenskému materiálu nebo ostatnímu majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany.“

Obecně tak lze říci, že zastavit civilní vozidlo, vyžádat si doklady a provést kontrolu smí vojská policie pouze v případě, že bude mít důvodné podezření z páchání trestné činnosti související s AČR nebo když řidič poruší pravidla silničního provozu v rámci vojenského

objektu. Jestliže je pachatelem přestupku voják, podá o tom Vojenská policie hlášení nadřízenému toho konkrétního vojáka a ten s ním přestupek řeší dle vnitřních nařízení AČR. V případě civilisty předá Vojenská policie případ Policii ČR.

1.4 Obecní policie

Příslušníci obecní policie nemají zdaleka takové pravomoci, jako příslušníci PČR, podle zákona o obecní policii (zákon č. 274/2008 Sb.) jsou ale povinni se podílet na dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích. Dle zákona o provozu na pozemních komunikacích (361/2000 Sb.) mohou např. požadovat po řidiči motorového vozidla řidičský průkaz a osvědčení o registraci vozidla, ale doklad prokazující pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla požadovat nemohou.

V souvislosti s obecní policií bylo pro mne velkou neznámou téma „obecní policie a měření rychlosti.“ Podle zákona o provozu na pozemních komunikacích (361/2000) §79a je obecní policie oprávněna měřit rychlost vozidel, ale výhradně na místech, která jí určí PČR a musí postupovat v součinnosti s PČR. „Zákonem zde není blíže specifikováno, v čem má součinnost obecní policie s policií při měření rychlosti spočívat, nelze např. dovodit, zda na místě, kde obecní policie provádí měření, měl být přítomen rovněž příslušník policie.“⁵ V praxi to může vypadat např. tak, že si obecní policie „vytipuje“ několik míst, kde by chtěla měřit rychlost, policie ČR místa projde, zjistí, zda by případným zastavováním vozidel nebyla ohrožena bezpečnost a plynulost provozu a v místech, která vyhodnotí jako vhodná, povolí obecní policii měření rychlosti. V momentě, kdy chce obecní policie měřit, informuje (např. telefonicky) PČR, tím pádem jedná v součinnosti s PČR a její příslušník nemusí při měření být. Od 1.8.2011 navíc není obecní policie povinna označit měřený úsek dopravní značkou „Měření rychlosti“ a „Konec měření rychlosti,“ může však tuto činnost vykonávat pouze v obvodu své působnosti.

Zastavovat vozidla smí strážník obecní policie jen před přechodem pro chodce k zajištění bezpečného přechodu osob nebo v případě, že řidič nebo přepravovaná osoba je podezřelá ze spáchání přestupku týkajícího se bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích. (§79 odst. 1c)

⁵ Informace Ministerstva dopravy pro obecní úřady v oblasti měření rychlosti vozidel

Mezi další pravomoci příslušníka obecní policie např.: „usměrňovat provoz na pozemních komunikacích, není-li řízení provozu zajištěno policií nebo v součinnosti s ní,“⁶ podrobit řidiče (a učitele autoškoly) vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem nebo jinou návykovou látkou, rozhodnout o odstranění vozidla, které neoprávněně stojí na vyhrazeném parkovišti nebo které je překážkou provozu na pozemní komunikaci apod. Osoby, u kterých se potvrdí ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou, nebo jsou podezřelé ze spáchání jiného přestupku souvisejícího s bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích podle odstavce 1 a 2 §118a (viz. příloha) jsou příslušníci obecní policie oprávněni zadržet do příjezdu policie ČR, řešení závažnějších problémů tak zákonodárce přenáší na specializované výkonné orgány státu. Kromě osob, které řídí pod vlivem alkoholu, či jiných omamných látek, se jedná zejména o řidiče, kteří ujeli z místa dopravní nehody, řídili vozidlo bez řidičského oprávnění pro příslušnou skupinu nebo u kterých je podezření, že vozidlo odcizili.

⁶ §75 odst. 8 z.č. 361/2000

1.5 Policie České republiky

Policie České republiky je subjekt, který hraje hlavní roli v udržování pořádku na pozemních komunikacích, ne ve smyslu jejich faktické čistoty, ale ve smyslu bezpečnosti a plynulosti provozu; je ochráncem bezpečnosti osob a majetku.

Pro účely této práce se budeme zabývat pouze právy souvisejícími s provozem na pozemních komunikacích.

1.5.1 Kontroly prováděné PČR

Podle zákona o policii ČR (273/2008 Sb.) smí příslušník zastavit vozidlo a provést jeho kontrolu podstatě pouze v případě, že má důvodné podezření na trestnou činnost v souvislosti s daným dopravním prostředkem (přeprava pachatele TČ, podezřelého ze spáchání TČ, osob pohřešovaných, protiprávně se zdržujících na území ČR, omamných či psychotropních látek, zbraní a střeliva, používáním dopravního prostředku byl spáchán trestný čin apod.). Policie je však povinna dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu a to může spočívat v kontrolách dodržování povinností účastníků silničního provozu a dodržování pravidel silničního provozu a kontrolách technického stavu vozidel.

Způsoby dohledu na silniční provoz jsou podrobně popsány v Závazném pokynu policejního prezidenta (ZPPP 160/2009), dle kterého je dohled realizován:

- a) Základní kontrolou
- b) Speciální kontrolou
- c) Průběžnou dlouhodobou kontrolou
- d) Dopravně bezpečnostní akcí nebo opatřením

1.5.1.1 Základní kontrola

Dohled realizovaný základní kontrolou spočívá v přímém dohledu na provoz na pozemních komunikacích, dohledu dodržování pravidel silničního provozu, kontrole dokladů, kontrole dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů apod. (hlídka policie se zaměřuje na porušení zákona ve všech směrech).

Zároveň se zde zmíněnými úkony může tímto Policie zjišťovat pohyb zájmových osob a obecně vyhledávat trestnou činnost a dohlížet tak na veřejný pořádek.

1.5.1.2 Speciální kontrola

Speciální kontrola má svým zaměřením účinně řešit určitou problematiku.

Dle ZPPP 160/2009 speciálními kontrolami jsou:

- a) „Kontrola dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek⁷ řidiči vozidel.“⁸ → To se zpravidla provádí dechovou zkouškou (podrobně str. 19).
- b) „Kontrola dodržování stanovené rychlosti jízdy.“⁹ → Radar - K tomu se mi zdá vhodné přidat jeden postřeh z praxe - Policie může měřit nejen rychlost vozidel, které se k hlídce přibližují, ale je možné vozidla měřit i zezadu, po projetí okolo hlídky, příslušník se tak může schovat například za dopravní značku naznačující průběh objížděky okolo neprůjezdného úseku, kde bývá, zvláště v obcích, snižená maximální povolená rychlost a na vhodném místě pak stojí hlídka a hříšné řidiče zastavuje a řeší s nimi přestupky. V současné době ani není třeba, aby policejní automobil jel stejnou rychlostí, jako sledovaný automobil k tomu, aby se dalo radarem zachytit resp. zaznamenat překročení nejvyšší povolené rychlosti, dokonce se dají z jedoucího policejního vozidla měřit rychlosti vozidel jedoucích v protisměru.
- c) „Kontrola dodržování ustanovení pravidel silničního provozu formou skrytého dohledu¹⁰ na silniční provoz.“¹¹ → Někdy se může řidiči přihodit, že při potřebě vyhledat toaletu na polní cestě kousek za hranicí obce, či při špatném fungování GPS navigace, narazí na skrytou hlídku, která však po odhalení jejich pozice jen neochotně poradí zbloudivšímu motoristovi a zpravidla tomu předchází důkladná kontrola povinné výbavy vozidla, kontrola technického stavu vozidla a dechová zkouška. Jinak lze skrytý dohled dobře kombinovat například se speciální kontrolou e) a f), kdy na určitém úseku silnice je rozmístěna řada policistů v civilu, kteří sledují překračování určitých pravidel, jako první může být na nějakém vhodném místě hlídka s automobilem, která zastavuje a kontroluje podezřelá vozidla, o několik set metrů dál může být policista v civilu, který radarem měří rychlosti projíždějících vozidel, dále zde může být policista, který stojí na vhodném místě pro to, aby mohl dalekohledem

⁷ Konopné drogy, halucinogeny, opiáty...

⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

¹⁰ Skrytý dohled může vypadat např. tak, že v blízkosti komunikace leží policista pod maskovací sítí a dalekohledem pozoruje vozidla a ta podezřelá hlásí vysílačkou hlídce, která je o pár kilometrů dál zastavuje.

¹¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

kontrolovat používání bezpečnostních pásů a dodržování zákazu telefonování za jízdy apod.

- d) „Kontrola technického stavu vozidel.“¹² → Každý řidič by měl před započítáním jízdy zkontrolovat technický stav vozidla, neboť dle §5 odst. 1a Z.č. 361/2000 O provozu na pozemních komunikacích je povinností řidiče užít vozidlo, které splňuje technické podmínky stanovené zvláštním předpisem.¹³ Výhodu v tomto směru mají řidiči automobilů disponující detekcí poruch, mezi které patří i drobnosti, jako prasklá žárovka, těm, kteří detekci poruch nemají, můžu říci jen to, že ani jeden den stará „technická“ Vám nezaručuje jízdu bez poruch, může se stát, že praskne např. trubička vedoucí ke vstřiku u naftového motoru a hlídce, která Vás zastaví, pak jen stačí nakouknout pod vozidlo a nepříjemnost je na světě.

Další zajímavou věcí je problematika prasklých žárovek u předních světlometů automobilů, je totiž rozdílné, zda nesvítí levé nebo pravé světlo; u pravého světla se totiž nejedná o nijak zvlášť závažný přestupek a lze celkem beze strachu dojet na benzínovou pumpu, zakoupit si žárovku, pokud ji nemáme (měla by být, je součástí povinné výbavy), nebo ji vyměnit až poté, co dorazíme z cest domů (pamatujte ale, že se dopouštíte přestupku!), u levého světla je situace zcela jiná, nesvítí-li levé světlo jde už o závažnější přestupek a řidič by měl podle zákona o silničním provozu (361/2000) neprodleně závadu odstranit – zastavíme tedy na prvním vhodném místě a žárovku vyměníme - některá vozidla však pro výměnu žárovky vyžadují velkou zručnost, u jiných je třeba navštívit automechaniku – tak je tomu u xenonových světel, u kterých má řidič dokonce zakázáno vyměňovat žárovky sám, neboť je zde vysoké napětí a mohlo by dojít ke zranění el. proudem. Otázkou potom je, jak se k této situaci postaví hlídka policie, zda nás nechá odjet s napomenutím, malou blokovou pokutou nebo jestli nechá vozidlo odstavit a budeme muset vyčkat příjezdu mechanika, který nám žárovku vymění.

- e) „Kontrola dodržování vybraných ustanovení pravidel silničního provozu na určitém teritoriu nebo úseku pozemní komunikace.“¹⁴ → Jak jsem se zmínil výše, tato speciální kontrola se dá celkem dobře kombinovat se skrytým dohledem, lze ji provádět i z jedoucího vozidla nebo úsekovým měřením průměrné rychlosti za použití automatických radarových systémů. K radarovým systémům mám následující

¹² Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

¹³ Z.č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích; Vyhláška č. 341/2002 Sb. o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích.

¹⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

poznámku: Nezáleží na tom, jak rychle jedeme, vyfotí nás to při každém průjezdu, budete-li např. telefonovat, tak, i když nepřekročíme maximální povolenou rychlost, se může stát, že nám domů přijde složenka. Proto je dobré při telefonování sklopit štítek sloužící jako ochrana proti oslnění sluncem, na fotografii nemusí být vidět, že telefonujete; samozřejmě záleží na tom, jak je radar nastaven, netočen, v jaké je výšce a podobně.

- f) „Kontrola způsobu jízdy na delší vzdálenost.“¹⁵ → Zde lze dobře využít spolupráce hlídek a letecké služby PČR – helikoptéry jsou vybaveny příslušnou technikou, i z výšky 200m lze přechíst SPZ sledovaného vozidla, je vidět, zda řidič telefonuje apod. Řidiči, kteří spáchají dopravní přestupek zpravidla po relativně krátké době spáchají další, je tedy možné, že během jízdy z bodu A do bodu B přijdou o řidičské oprávnění.
- g) „Kontrola dodržování jiných opatření souvisejících s provozem na pozemních komunikacích prováděná ve spolupráci s jinými služebními nebo státními orgány.“¹⁶ → Např. ve spolupráci s Celní správou, ve vztahu k technickému stavu vozidel (především nákladních) ve spolupráci s centrem služeb pro silniční dopravu.
- h) „Kontrola dodržování právních předpisů o provozování silniční dopravy.“¹⁷ → Jako první na mysli vyvstane pravděpodobně kontrola maximální přípustné hmotnosti a maximálního přípustného zatížení náprav u nákladních automobilů, kontrola denní doby řízení a dalších věcí spojených s autodopravou. To do se do značné míry kryje se speciální kontrolou g), policie může například řešit „sociální“ předpisy (dodržování denní doby řízení a odpočinku), celník může kontrolovat dokumenty vztahující se k nákladu a specialista centra služeb pro silniční dopravu může zkoumat technický stav vozidla – může měřit teplotu brzd, stav zavěšení kol, stav měchů u náprav apod.

1.5.1.3 Průběžná dlouhodobá kontrola

Tyto kontroly jsou většinou realizovány stacionárními systémy, které automaticky detekují a dokumentují dopravní přestupky a pořízená data jsou buď ukládána do paměti přístroje, nebo odesílána na vyhodnocovací pracoviště Policie ČR. Lze však využít i hlídky, která sleduje jízdu vozidla na delší vzdálenost.

¹⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

¹⁶ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

¹⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta č.160/2009

Pod pojmem „stacionární systémy“ si lze představit radary měřící okamžitou rychlost, kamerové systémy pro sekční (úsekové) měření průměrné rychlosti, systémy pro zaznamenání průjezdu vozidla na červený signál a další, např. monitorování porušení zákazu vjezdu, jízdy v protisměru, zákazu předjíždění apod.

1.5.1.4 Dopravně bezpečnostní akce nebo opatření

Dopravně bezpečnostní akce mají pozitivně ovlivnit bezpečnostní situaci na pozemních komunikacích v rámci určitého teritoria a jsou organizovány na územích působnosti krajských ředitelství policie, útvarů zřízených v rámci krajského ředitelství policie nebo na celém území ČR. Do dopravně bezpečnostní akce se vždy zapojuje co největší počet příslušníků dopravní policie a v některých případech i příslušníci ostatních útvarů policie.

Existují dva typy Akce: X a Y, z nichž první je zaměřená na všeobecný dohled na provoz na pozemních komunikacích a implementují se v ní jednotlivé speciální kontroly. Akce Y je zaměřená na alkohol za volantem.

1.5.1.5 Pořizování záznamů

Policie může při silničních kontrolách pořizovat audiovizuální záznamy a nemusí o tom informovat kontrolovanou osobou. Aby hlídka předešla případným konfliktům s horkokrevnějšími účastníky provozu, lze k pořízení videozáznamu využít služební vůz, na jehož kapotu hlídka položí přístroj k pořízení videozáznamu, k pořízení audiozáznamu

Obr. 1

hlídky mohou používat diktafony ukryté v kapsách uniformy.

1.5.1.6 Dechová zkouška a jednorázový orientační test

Kromě jiných speciálních kontrol může Policie ČR kontrolovat, zda není řidič pod vlivem alkoholu, popř. jiných návykových látek. K tomu slouží ve většině případů dechová zkouška.

Dechová zkouška se provádí pomocí elektronického analyzátoru (obr. 1)¹⁸, popř. jednorázovým orientačním

¹⁸ <http://www.tester.cz/drager-alcotest-7510-2>

testem. Jestliže je výsledek měření analyzátozem vyšší, než hodnota 0,24‰, provádí se po 5 minutách měření ještě jednou. Rozdíl výsledků nesmí být větší než 10%, jinak se dechová zkouška opakuje, pokud ani opakovaným měření nelze dosáhnout rozdílu do 10% je nutná lékařská prohlídka. Při použití orientačního jednorázového testu je v případě pozitivního výsledku nutná lékařská prohlídka a měření se neopakuje. Orientační test lze provést i elektronickým přístrojem, zjistí-li přístroj alkohol, následuje dechová zkouška pro zjištění skutečných hodnot a dle toho se dále postupuje.

Řidič může odmítnout podrobit se dechové zkoušce, ale poté se bude muset podrobit odbornému lékařskému vyšetření. Jestliže je pod vlivem alkoholu a chystá se řídit motorové vozidlo a policista ho zadrží před započítím jízdy, bude postupovat stejně, jako v případě započítím jízdy pod vlivem. Odmítne-li dechovou zkoušku i odborné lékařské vyšetření postupuje se stejně jako při zjištění, že je řidič pod vlivem, hrozí mu tedy 1-2 roky zákaz řízení a pokuta až 50 000 Kč (stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla).

Obr. 2

Jednorázový orientační test slouží i k rozpoznání jiných návykových látek. Provádí se testem odebraného biologického materiálu - slin (Obr. 2)¹⁹. Jestliže orientační test potvrdí návykovou látku nebo chování kontrolované osoby vyvolá v příslušníkovi podezření na ovlivnění návykovou látkou a dechová zkouška vyloučí alkohol, je nutné lékařské vyšetření.

Jak bylo výše naznačeno, v některých případech není povinností příslušníka provést dechovou zkoušku nebo orientační test, ale může rovnou vyzvat řidiče k lékařské prohlídce. Dle ZPPP 160/2009 čl. 61 odst. 3 „podezření policista získává z chování a vystupování kontrolované osoby. Za tímto účelem se policista zaměří na chování řidiče již při vystupování z vozidla. Pozornost věnuje zejména jistotě jeho postoje nebo chůze, způsobům chování (nepřirozená veselost, rozjařenost, koordinace pohybů, zmatečnost, roztřesenost, zasněnost, neklid, agresivní chování), tělesným příznakům (pocení, pot páchnoucí po spáleném listí či trávě, zarudlé oči, barva kůže, vyrážky v okolí úst a nosu), přiměřenosti oblečení s přihlédnutím k aktuálním klimatickým podmínkám v době kontroly, stopám chemikálií na rukou či oděvu

¹⁹http://www.draeger.cz/CZ/cs/products/alkohol_drug_detection/drug_testing/cdi_ssk_5000.jsp?showBackButton=true

a způsobu projevu.“ Policista nás ale nenechá jít po čáře, aby zkoumal, zda jdeme rovně či ne, do jaké míry jsme ovlivněni alkoholem, nebo jinou návykovou látkou zjišťuje lékař.

Někdy nastane situace, kdy můžeme svůj stav objektivně vyhodnotit jako nevhodný pro řízení – např. při velké únavě – a přesto řídíme. Policista nám v takové situaci nemůže zabránit v jízdě (není dostatečně způsobilý k tomu, aby mohl vyhodnotit vliv naší únavy na řízení), může nám však doporučit, abychom si před jízdou odpočali (vyspali se).

1.5.2 Zastavení vozidla příslušníkem PČR

Zřejmě každý motorista pochopí ze způsobu gestikulace, co se mu snaží příslušník naznačit, ne vždy se jedná o předpisový způsob, u hlídek jedoucích ve služebním vozidle ale způsob zastavení v podstatě není možné provést špatně a je zbytečné se po zastavení s příslušníky o čemkoli dohadovat. V případě, že řidič zastaví na nevhodném místě, je hlídka povinná ho usměrnit na místo vhodné k provedení kontroly, jestliže Vás hlídka zastavuje v noci mimo obec, na nezvyklém místě a vy si nejste jist pravostí hlídky, zastavte²⁰ a vytočte linku 158, kde vám operační důstojník sdělí, zda se jedná o hlídku PČR či ne, je možné se přesvědčit i podle služebního čísla policisty.

Znamení k zastavení vozidla musí dát policista tak, aby řidič mohl včas a bezpečně zastavit vozidlo s ohledem na dopravní situaci a technický stav vozovky. Znamení dává policista zastavovacím terčem, vztyčenou paží nebo za snížené viditelnosti²¹ červeným světlem,

kterým pohybuje ze strany na stranu po obvodu horního půlkruhu (obr. 3)²²

²⁰ Hlídky policie musíme vždy zastavit – jinak se dopouštíme přestupku dle §47 odst. 1a z.č. 200/1990 Sb. – neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.

²¹ Dle Z.č. 361/2000 §2 odst. ff je snížená viditelnost situace, kdy účastníci provozu na pozemních komunikacích dostatečně zřetelně nerozeznají jiná vozidla, osoby, zvířata nebo předměty na pozemní komunikaci, například od soumraku do svítání, za mlhy, sněžení, hustého deště nebo v tunelu.

²² <http://www.policie.cz/obrazek/zastaveni-vozidla-929628.aspx>

Je-li hlídka v jedoucím služebním vozidle, dává znamení světelným signálem „STOP“ (Obr. 4)²³, může použít i zastavovací terč nebo může policista kývat paží nahoru a dolů, ale s tím se jen zřídka setkáme. Podle dopravní situace zastavuje hlídka vozidlo po předjetí světelným signálem umístěným vzadu, nedovoluje-li dopravní situace předjetí, může hlídka zastavit vozidlo jedoucí před ní světelným signálem umístěným vpředu.

Dle mého názoru je ze strany zastavovaného řidiče vhodné použít výstražných světel a nechat je jednou „probliknout“ a dát tak hlídce najevo, že rozumí a hledat místo vhodné k zastavení. Po zastavení hlídka může pokynem instruovat řidiče, aby jí následoval na vhodnější místo k zahájení kontroly.

Po zastavení vozidla hlídka provádí kontrolu tak, aby nedošlo k poškození vozidla, jestliže chce otevřít dveře kabiny, nákladového prostoru nebo kapotu motoru vyzve k tomu řidiče

nebo spolujezdce, v případě, že jí posádka odmítne vyhovět, může hlídka sama vozidlo otevřít nebo jinak zajistit přístup, v §42 odst. 6 zákona č. 273/2008 O policii ČR je uvedeno: „...v případě nutnosti i za použití síly.“

Policie může použít i násilné prostředky k zastavení vozidla, jako je např. zastavovací pás (Obr. 5)²⁴, toho se ale využívá ojediněle, v závažných případech, kdy policie pronásleduje podezřelého z trestného činu

apod. Tyto prostředky totiž představují ohrožení zdraví jak pachatele, tak zasahujících policistů popř. poškození majetku třetí osoby.

1.5.3 Dopravní nehoda a PČR

Zásadní otázkou v této části práce bude zřejmě kdy volat a kdy nevolat policii? Dle §47 odst. 4 Z.č. 361/2000 je policii nutné zavolat „dojde-li při dopravní nehodě k usmrcení nebo zranění osoby nebo k hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí částku 100 000 Kč.“ Dále dle odst. 5 „dojde-li ke hmotné škodě na majetku třetí osoby, s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič má účast na dopravní nehodě

²³ <http://www.udalosti112.cz/pic/2012-02-21policie-5.jpg>

²⁴ http://www.policista.cz/files/articles/818-zastavovani-vozidel-818/novy_pas-jpg.JPG

nebo škody na věci přepravované v tomto vozidle,“ dojde-li ke zničení nebo poškození součásti nebo příslušenství komunikace uvedeného v §13 Z.č. 13/1997 a konečně podle odst. 5c §47 (Z.č. 361/2000) pokud „účastníci dopravní nehody nemohou sami bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zabezpečit obnovení plynulosti provozu na pozemní komunikaci.“ Pokud např. vytekly provozní kapaliny některého z vozidel, postačí zavolat příslušníky HZS, ale jestliže tím bylo poškozeno životní prostředí (odst. 3e §47) je nutné zavolat i policii.²⁵

Tedy:

- a) Zranění nebo smrt.
- b) Hmotná škoda u JEDNOHO z účastníků (ne dohromady) více jak 100 000 Kč.
- c) Hmotná škoda na majetku 3 osoby, ale ne v případě, že si půjčíte auto a to nabouráte, v tom jste sami, stejně tak při nehodě s automobilem zakoupeným na leasing.
- d) Dojde-li k poškození komunikace nebo jejího příslušenství (dopravní značení, sloup veřejného osvětlení apod.).
- e) Pozemní komunikace nebo životní prostředí bylo poškozeno.

Jestliže máte automobil zakoupený na leasing, je dle mého názoru lepší vždy zavolat policii, neboť součástí leasingové smlouvy pravděpodobně budou předepsané pravidelné (garanční) kontroly ve značkovém servisu a případná oprava resp. výměna poškozených částí automobilu bude probíhat v takovém servisu; pokud chcete zachovat záruku apod., je tedy pravděpodobné, že i výměna např. předního nárazníku, chladiče, drobné narovnání ohnutého blatníku a výměna rozbitých předních světel se může vyšplhat na částku nad 100 000 korun a pojišťovna Vám peníze nikdy jen tak nedá.

K dopravní nehodě dojíždí výjezdová služba místně příslušná, na dálnici dojíždí hlídka dálniční policie z dálničního oddělení příslušného k danému úseku dálnice.

²⁵ To se netýká pár kapek oleje, brzdové kapaliny, náplně klimatizace či jiných kapalin, má se za to, že poškození životního prostředí je spojeno s únikem celé nádrže paliva nákladního automobilu, únik přepravovaných (ADR) kapalin z cisterny apod.

Před tím, než budete přemýšlet o tom, zda zavolat policii nebo ne, je vhodné:

1. Zjistit, zda je někdo zraněn ve vašem vozidle.
2. Obléct si výstražnou vestu (povinná výbava).
3. Zjistit, zda je někdo zraněn v dalších vozidlech účastných na dopravní nehodě.
4. Zjistit číslo komunikace, na které se stala nehoda a snažit se najít další orientační body, aby v případě, že budete volat policii, mohl operátor hlídku co nejpřesněji nasměrovat.
5. Umístit výstražný trojúhelník (povinná výbava) na okraj vozovky v protisměru jízdy ve vzdálenosti alespoň 50 m od nehody (na dálnici 100 m).
6. Zajistit, aby byl obnoven provoz na komunikaci (je-li to možné, sami řídíme provoz, nebo vyčkáme na příjezd hlídky).

Jestliže se rozhodneme nevolat hlídku, je dobré nafotit mobilním telefonem nebo jiným dostupným zařízením okolí nehody, pozice dopravních prostředků, škody na dopravních prostředcích a vyplnit tzv. Euroformulář.²⁶ Je také dobré, aby si účastníci dopravní nehody navzájem sdělili svá telefonní čísla, popř. e-mailové adresy, aby mezi sebou mohli komunikovat v případě, že to bude potřeba (např. při komunikaci s pojišťovnou – jestliže je u nehody přítomna hlídka PČR, která sepiše o dopravní nehodě protokol, je to bez problémů, ale jestliže škoda u některého z účastníků nepřesáhne 100 tis. Kč a není jiný důvod policii volat, tak nám ani nic jiného, než spolu s ostatními účastníky komunikovat, nezbyvá, protože se z toho pojišťovna bude snažit vykroutit).

Pojišťovně musíme dopravní nehodu nahlásit co nejdříve, ideální je jí zavolat bezprostředně po nehodě a telefonní číslo, které je uvedeno na zelené kartě. Jestliže voláme jako poškozený, je dobré si k telefonu vzít i viníka nehody, aby do telefonu potvrdil, že k nehodě opravdu došlo, jeho prohlášení se dá použít i jako důkaz v případném soudním řízení.

Na hlášení škod pojišťovnám jsou dnes i aplikace do chytrých telefonů, kde si můžete vybrat z několika možností důvodů, proč pojišťovně telefonujete a nemusíte se tak „prokousávat“ sáhodlouhou komunikací s automatem, než se dostanete na linku operátora.

²⁶ Záznam o dopravní nehodě

1.5.3.1 Úkony PČR po příjezdu k dopravní nehodě

Mezi prvotní opatření, která policie na místě dopravní nehody provádí, patří zejména poskytnutí první pomoci, zajištění zdravotnického ošetření zraněným, zajištění odstranění nebezpečí vzniklého při nehodě a označení místa dopravní nehody v případě, že tak neučinil resp. nemohl učinit řidič s účastí na dopravní nehodě. Je-li to nutné, uzavře policista místo dopravní nehody, dále zajišťuje stopy a jiné důkazy před poškozením nebo zničením. Další prioritou je obnovení nebo odklon silničního provozu a předání potřebných informací cestou operačního střediska policie.

S ohledem na zdravotní stav účastníků nehody provede policista orientační vyšetření pro zjištění, zda některý z účastníků nebyl ovlivněn alkoholem, je-li zkouška prováděna analyzátozem splňujícím podmínky stanovené právním předpisem (zkalibrovaný a schválený typ měřidla), odborné lékařské vyšetření se neprovede. Dle §114 odst. 2 trestního řádu je policista se souhlasem dané osoby oprávněn odebrat biologický materiál k prokázání ovlivnění účastníka nehody návykovými látkami, znamená-li odebrání materiálu zásah do tělesné integrity, provede odběr lékař nebo odborný zdravotnický pracovník. Odběr, který neznámá zásah do tělesné integrity, může provést i testovaná osoba.

Pokud nebyl u účastníků dopravní nehody prokázán alkohol ani návykové látky sepíše policie protokol o dopravní nehodě, který všichni účastníci nehody podepíší. Mezi tím účastníci vyplní výše zmíněný Záznam o dopravní nehodě. Viníkovi dopravní nehody hlídka zpravidla vyměří pokutu dle zákona o provozu na pozemních komunikacích (361/2000 Sb.).

Při zjištění alkoholu u některého z účastníků dopravní nehody se dále postupuje 2 různými způsoby v závislosti na tom, kolik promile alkoholu v krvi se u účastníka prokáže. Již samotné řízení vozidla s více jak 1,00 promile alkoholu v krvi je trestný čin, čili při nižší hladině alkoholu než 1,00 promile je věc řešena v přestupkovém řízení, při vyšší hladině v trestním řízení.

Mezi další úkony policie při vyšetřování dopravní nehody patří ZPPP č. 160/2009 lustrace vozidel zúčastněných na dopravní nehodě, účastníků dopravní nehody a jejich dokladů v informačních systémech provozovaných pro účely pátrání po vozidlech a osobách.

Obr.

1.5.4 Ukládání pokut Policií ČR

1.5.4.1 Blokové řízení

Policie ČR může v rámci blokového řízení (obr. 6)²⁷ uložit pokutu za přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu dle §22 zákona o přestupcích (200/1990 Sb.) to do výše 2500Kč (§13 Z.č. 200/1990)

1.5.4.2 Příkazní řízení

I přesto, že při silniční kontrole se nedostaneme do situace, kdy by nám policie mohla uložit pokutu na základě příkazního řízení, si uvedeme jeho atributy.

Dle zákona č. 200/1990 §87 se přestupek projednává v příkazním řízení, jestliže věc nebyla vyřízena v blokovém řízení. Není-li pochyb o tom, že se dotýčný přestupku dopustil, může správní orgán vydat příkaz o uložení napomenutí, nebo pokuty a to do maximální výše 4000 Kč. Když je obviněný nezpůsobilý k právním úkonům, nebo je jeho způsobilost omezena, tak správní orgán nemůže takový příkaz vydat. Náležitosti příkazu jsou stejné jako náležitosti rozhodnutí o přestupku²⁸, příkaz se oznamuje vždy písemně. Proti příkazu lze podat odpor do 15 dnů ode dne jeho doručení a to správnímu orgánu, který příkaz vydal. Po podání odporu se zruší původní příkaz a řízení pokračuje.

Správní orgán nemůže obviněnému uložit jiný druh sankce, než který uložil v řízení před tím, výjimkou je napomenutí a vyšší výměra sankce, než která již byla uložena. Jestliže proti příkazu nepodáme odpor do 15 dnů, má příkaz účinky pravomocného rozhodnutí.

1.5.4.3 Správní řízení

Pokud nesouhlasíme s výší pokuty, nebo si myslíme, že jsme žádný přestupek nespáchali, je možné se nápravy dovolat ve správním řízení. Policista o tom sepíše protokol, na jeho zadní straně se k tomu vyjádříme my a pak už jen čekáme na předvolání. Jestliže se prokáže

²⁷ <http://www.dopravni-pravo.cz/upload/tinyMCE/pokuta.jpg>;

²⁸ Popis skutku s označením místa a času jeho spáchání, vyslovení viny, druh a výměra sankce, popřípadě rozhodnutí o upuštění od uložení sankce, o započtení doby do doby zákazu činnosti, o uložení ochranného opatření, o nároku na náhradu škody a o náhradě nákladů řízení.

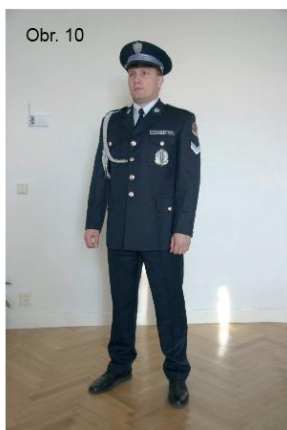
naše vina, nejenže musíme zaplatit pokutu, kterou nám uložila policie nebo městská policie, ale navíc musíme uhradit náklady správního řízení (1000 Kč). Je také dobré počítat s tím, že v zákoně jsou u některých přestupků taxativně vymezeny výše pokut a u správního řízení bývá pokuta vyšší, než u blokového řízení.

Pokud se během správního řízení zjistí, že jsme spáchali trestný čin, správní orgán postoupí věc státnímu zástupci nebo orgánům policie. Jiným (příslušným) orgánům správní orgán postoupí věc, pokud podléháme vojenské kázeňské pravomoci nebo nám běží výkon trestu odnětí svobody. Jinak se také postupuje u osob požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva, poslanců a senátorů. (§ 9 z.č. 200/1990 sb.)

1.5.5 Služební stejnokroje Policie ČR

Dle §1 vyhlášky Ministerstva vnitra ze dne 17.12.2008 jsou služebními stejnokroji Policie ČR:

- a) služební stejnokroj 92 (Obr. 7)²⁹
- b) služebně-pracovní stejnokroj 92 (Obr. 8)³⁰
- c) stejnokroj na motocykl (Obr. 9)³¹
- d) stejnokroj hradní policie (Obr. 10)³²
- e) letecký stejnokroj 95 (Obr. 11)³³
- f) společenský stejnokroj (Obr. 12)³⁴

Doplňky stejnokrojů tvoří „stejnokrojové knoflíky, lemovky, lampasy, výšivky, odznaky na čepici, rozlišovací odznaky a zvýrazňující, identifikační a ozdobné doplňky.“ (§2 vyhlášky MV ze dne 17.12.2008)

Hodnostní označení je na služebním stejnokroji 92 umístěno na náramenících nebo na podložce pro označení hodnosti, na služebně-pracovním stejnokroji 92 je označení umístěno jen na podložce pro hodnostní označení.

²⁹ http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p001o001_n2011c001z001.pdf

³⁰ http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p001o007_n2011c001z001.pdf

³¹ <http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p001o010.jpg>

³² <http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p001o011.pdf>

³³ <http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p001o012.jpg>

³⁴ <http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p001o013.jpg>

1.5.6 Vnější označení Policie

Vnější označení policie se skládá

- Z rukávového znaku tvořeného velkým státním znakem ČR se slovem POLICIE na podkladu modré barvy v bílém orámování. Nápis POLICIE může být dále umístěn na tmavém podkladu (žlutá písmena) tmavomodrém, zeleném nebo žlutém reflexním podkladu (stříbřitá písmena) nebo černá písmena na bílém podkladu.(Obr.13)³⁵
- Ze symbolu policie (kruhový znak s osmicípou hvězdou, po jehož obvodu je napsán nápis POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY)
- Z identifikačního čísla, které tvoří
 - Plastický kovový symbol policie, na jehož dolním okraji je šestimístné číslo
 - Šestimístné žluté číslo, které je vyšito na tmavém látkovém podkladu
 - Dvou nebo trojmístné kovové číslo na kruhové kovové podložce (Obr. 14)³⁶
- Z rukávové pásky POLICIE, která je
 - Bílá s černým písmem
 - Modrá s bílým písmem

³⁵ <http://www.mvcr.cz/clanek/projekty-za-schengen-bez-hranicnich-kontrol-pravomoci-policistu-a-celniku.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

³⁶ <http://www.zakonyprolidi.cz/file/data/2008c149z460p002o005.jpg>

1.5.7 Označení vozidel PČR

Policie ČR používá na služebních vozidlech zvláštního barevného označení, které má základ ve stříbrné barvě vozidla, na bočních stranách vozidla a na zadní části je vodorovný modrý pruh a další žluté a modré prvky. Na bočních stranách a na přední části je vozidlo označeno nápisem POLICIE černé barvy, na přední části je ještě symbol Policie ČR. Na zadní části vozidla je nápis POLICIE vyveden žlutou barvou na modrém podkladu. „Ve vodorovném pruhu může být umístěn nápis POMÁHAT A CHRÁNIT v barvě služebního vozidla“³⁷(obr. 15)³⁸

Obr. 15

³⁷ §11 vyhlášky Min. vnitra ze dne 17.12.2008

³⁸ http://www.esipa.cz/sbirka/obr/2008/2008s460_p04_01.jpg

1.6 Celní správa

Na silnici je v dnešní době možné potkat automobily celní správy, jsou to přímí vykonavatelé kontrolních činností celní správy a jejich hlavním úkolem v terénu je kontrola nad zbožím podléhajícím celnímu dohledu, kontroly přeprav vybraných výrobků. Kontrola je prováděna po celém území ČR, na rozdíl od dob před vstupem do EU a Šengenského prostoru, kdy hlavní pracovní náplní celníků byla kontrola zboží na pozemních hranicích ČR.

1.6.1 Zastavení vozidla celníkem

Při zastavování vozidel postupují celníci obdobně jako příslušníci PČR. Z jedoucího vozidla zastavují za použití světelné tabulky, pokud hlídka stojí na místě, použije zastavovací terč, zdviženou paži či červené světlo, který pohybuje v horním půlkruhu (za snížené viditelnosti). Dále, dle odst. 6 §35 zákona o celní správě ČR, vyžadují-li to provozní podmínky nebo potřeba účelného provedení kontroly silničního dopravního prostředku a jeho nákladu, jsou osoby, u nichž se kontrola provádí, povinny se na vlastní náklady a nebezpečí odebrat se silničním dopravním prostředkem na nejbližší vhodné místo stanovené celníkem, kde lze kontrolu dopravního prostředku a jeho nákladu účelně provést, přičemž stát neodpovídá za škodu, ke které došlo zdržením dopravního prostředku v důsledku kontroly celníkem resp. hlídkou mobilního dohledu a ustanovení zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem tím nejsou dotčena.

→ Kontroluje-li Vás celník a vy kvůli tomu nestihnete důležitou pracovní schůzku, v důsledku čehož Vám vznikla škoda z ušlého zisku, nemáte právo požadovat po státu náhradu. Jinými slovy, snažte se nechovat podezřele a budete mít větší šanci, že Vás nikdo nebude zastavovat. Když si budete vědomi např. špatného technického stavu vozidla, který ale není na první pohled vidět, nesnažte se dodržovat striktně všechny dopravní předpisy. Když budete na semaforech brzdit na oranžovou nebo mimo město pojedete 85 km/h místo 100 km/h, i když je maximální dovolená rychlost 90 km/h, budete hned podezřelí. Doporučuji mít v pořádku světla pro denní svícení či svítit potkávacími světly u vozidla, které světly pro denní svícení nedisponuje.

Situace, ve které má poškozený nárok na náhradu škody je, když celní orgán způsobí škodu při výkonu jeho působnosti (např. násilím otevře nákladový prostor vozidla), to ale neplatí v případě, že tím škoda vznikla osobě, která svým protiprávním jednáním

oprávněný a přiměřený zákrok vyvolala (výše zmíněný nákladový prostor do toho jistě spadá) a státní orgán tím pouze vykonává svoji povinnost (a to i v případě opožděné dodávky v režimu just-in-time). O náhradě škody se tedy spíše hovoří v případech, kdy ke škodě došlo vlivem (velkého) administrativního selhání státního orgánu.

1.6.2 Kontrola řidiče celníkem

Řidiče vozidla s oprávněním skupiny B se zřejmě nejvíce týká kontrola dálničních kupónů a kontrola zavazadlového prostoru vozidla. Ve vztahu k vnitrostátní a mezinárodní dopravě je celník oprávněn požadovat přepravní a průvodní dokumenty a i u osobních automobilů je celník oprávněn provést kontrolu osob, zavazadel a dopravního prostředku jako celku. Mimo zavazadlový prostor tedy může i do kabiny. Dále má celník oprávnění požadovat prokázání totožnosti od všech osob ve vozidle, mimo ne zcela běžné situace, jako jsou případy podezření ze spáchání trestného činu, osoba odpovídá popisu pohřešované osoby apod., i při „běžné“ kontrole prováděné orgánem celní správy podle právních předpisů patřících do oboru jejich působnosti, od řidiče řidičský průkaz a osvědčení o registraci vozidla a „podrobit vozidlo kontrole největší přípustné hmotnosti na nápravu, největší přípustné hmotnosti vozidla nebo jízdní soupravy nebo technického stavu vozidla nebo jízdní soupravy.“³⁹

Mezi další práva celníka patří dle §35 odst. 2 zákona o celní správě ČR při kontrole osob, dopravních prostředků a jejich nákladů:

- a) použít speciální rentgenovou nebo jinou detekční techniku,
- b) provádět osobní prohlídku; osobní prohlídku vykoná u osoby, u které má být tato prohlídka provedena, celník stejného pohlaví, ledaže jde o nutný okamžitý zákrok pro hledání zbraně,
- c) provádět orientační vyšetření odběrem biologického materiálu.⁴⁰

Dále dle odst. 3 je celník oprávněn: „vyžadovat odborné lékařské vyšetření ke zjištění protiprávně přepravované návykové látky včetně odběru krve, moči, slin nebo potu, a to i v případě, že osobu nelze předem pro její zdravotní stav ke strpění příslušných úkonů vyzvat.“

³⁹ odst. 13 §6 z.č. 361/2000 Sb.

⁴⁰ Srov. §35 odst. 2c zákona o celní správě ČR: „provádět orientační vyšetření odběrem potu.“

Znamenaly-by úkony uvedené v odstavcích 2 a 3 nebezpečí pro zdraví kontrolované osoby, není tato osoba povinná se kontrole podrobit.

1.6.2.1 Oprávnění k pořizování záznamů

Dle §36 zákona o celní správě je celník oprávněn (je-li to nutné k plnění jeho úkolů) „pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se na místech veřejně přístupných a zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu úkonu.“ Stejně jako policista nemusí ani celník informovat kontrolovanou osobu o pořizování záznamů.

1.6.3 Ukládání pokut

Celní správa může v rámci blokového řízení na úseku dopravy a na úseku silničního hospodářství uložit pokutu až do výše 5000 Kč. V rámci správního řízení může celní správa uložit pokutu až do výše 100 000 Kč. Celníci používají k ukládání blokových pokut stejné bloky jako PČR (Obr. 6, str. 19), které jsou vydávány Ministerstvem financí. V příkazním řízení může celník uložit řidiči pokutu až 4000 Kč, proti příkaznímu řízení lze (na rozdíl od blokového) podat odpor. Pravidla pro průběh příkazního i správního řízení a věci s nimi spojené jsou u Celní správy stejné jako u PČR.

1.6.4 Služební stejnokroje celní správy

Dle §2 a 3 vyhlášky Ministerstva financí ČR č. 179/2011 jsou

odznaky celní správy

a) identifikační znak celní správy (Obr. 16)⁴¹

b) symbol celní správy

a služebními stejnokroji⁴²

a) služební stejnokroj vz. 97 (Obr. 17a)

b) služební pracovní stejnokroj vz. 97 (Obr. 17b)

c) kombinézy vz. 97 (Obr. 17c-e)⁴³

Obr. 16

Obr. 17

⁴¹ <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/stejnokroje-a-oznaceni-celni-spravy.aspx>

⁴² srov. z.č. 179/2011 §2 a 3

⁴³ <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/stejnokroje-a-oznaceni-celni-spravy.aspx>

1.6.5 Označení vozidel celní správy

Dle §9 vyhlášky Ministerstva financí ČR č. 179/2011 je služební vozidlo celní správy

- 1) bílé barvy s vodorovným bílomodrým pruhem po obvodu vozidla. Na bocích a na zadní části vozidla je černobílý nápis „CELNÍ SPRÁVA“. Nápis je tvořen velkými černými písmeny na podkladě bílé barvy. Na bocích a přední části vozidla je symbol celní správy.⁴⁴ (Obr. 18)⁴⁵
- 2) „Služební vozidlo celní správy, které nemá zvláštní barevné provedení stanovené v odstavci 1, a přitom se označuje jako služební vozidlo celní správy, je označeno
 - a. černobílým nápisem „CELNÍ SPRÁVA“ na bočních stranách a zadní části vozidla a na přední části vozidla symbolem celní správy,⁴⁶
 - b. černobílým samolepicím nebo magnetickým nápisem „CELNÍ SPRÁVA“ na bocích, přední a zadní části vozidla, nebo
 - c. identifikační kartou vozidla umístěnou za čelním sklem.⁴⁷ (Obr. 19)⁴⁸

Obr. 18

Obr. 19

⁴⁴ srov. §9 odst. 1 vyhlášky Ministerstva financí ČR č. 179/2011

⁴⁵ <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/stejnokroje-a-oznaceni-celni-spravy.aspx>

⁴⁶ §9 odst. 2 a 2a vyhlášky Ministerstva financí ČR č. 179/2011

⁴⁷ srov. §9 vyhlášky Ministerstva financí ČR č. 179/2011

⁴⁸ <http://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Stranky/stejnokroje-a-oznaceni-celni-spravy.aspx>

1.7 Generální inspekce bezpečnostních sborů

Generální inspekce je samostatným ozbrojeným bezpečnostním sborem, zřízeným zákonem č.341/2011 Sb. o Generální inspekci ozbrojených sborů.

1.7.1 Úkoly Generální inspekce

Úkolem Generální inspekce je dle z.č. 341//2011 §2 vyhledávat, odhalovat a prověřovat skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin, jehož pachatelem je příslušník PČR, celník, příslušník vězeňské služby ČR nebo příslušník inspekce anebo zaměstnanec ČR zařazený k výkonu práce u zmíněných orgánů v případě, že byl čin spáchán v souvislosti s jeho pracovními povinnostmi.

Jejími dalšími úkoly jsou: vyšetřování trestných činů, sledování a vyhodnocování informací o protiprávním jednání příslušníků výše zmíněných orgánů a v souvislosti s tím i vydávání metodických doporučení pro činnost jednotlivých bezpečnostních sborů.

1.7.2 Zastavení a prohlídka dopravního prostředku

Generální inspektor nemá, až na výjimky, právo zastavovat vozidla. Může postupovat v součinnosti s policií ČR, v případě, že inspekce dlouhodobě sleduje nějaký subjekt a získá potřebné důkazy, informuje o tom policii ČR a ta podezřelého nebo pachatele zadrží.

Zastavit vozidlo a provést jeho prohlídku je příslušník generální inspekce oprávněn, pronásleduje-li pachatele úmyslného trestného činu, pátrá-li po pachateli takového činu nebo po věcech souvisejících s tímto činem; jestliže pátrá po hledané osobě, zbraních, střelivu, výbušninách, omamných a psychotropních látkách a jedech.⁴⁹

Jestliže má příslušník generální inspekce důvodné podezření, že používáním dopravního prostředku, na dopravním prostředku nebo v souvislosti s ním byl spáchán trestný čin, může dopravní prostředek zastavit a provést jeho prohlídku. Podobně jako příslušník PČR nebo celník si může i Inspektor dopravní prostředek otevřít, nebo jiným způsobem zjednat přístup dovnitř vozidla, je-li to nutné i za použití síly.

⁴⁹ Tedy prakticky kdykoli, článek: iDnes.cz z 2.1.2012, Generální inspektoři mohou zastavit kohokoliv a kdykoliv. Bez uniformy

Dle zákona č. 341/2011 příslušníci generální inspekce jsou oprávněni i k použití násilných prostředků k zastavení vozidla, tím může být střelba nebo použití zastavovacího pásu. Inspektor při tom musí dbát, aby neohrozil na životě nebo zdraví jiné osoby, a aby zdraví nebo život osoby, proti které je zákrok veden, byly ohroženy jen v nezbytné míře.

1.7.3 Vnější označení inspekce

Podobně jako u policie ČR tvoří vnější označení inspekce nápis GENERÁLNÍ INSPEKCE

Obr. 20

Přední strana služební vesty

Zadní strana služební vesty

vyvedený žlutou barvou na černém podkladu. Inspektoři ho nosí vlevo na prsou a na zádech občanského oděvu nebo na služební vestě. (Obr. 20)⁵⁰

Automobily Generální inspekce bezpečnostních sborů se nijak neliší od běžných civilních vozidel, na dveřích a na kapotě vozidla je však na bílém

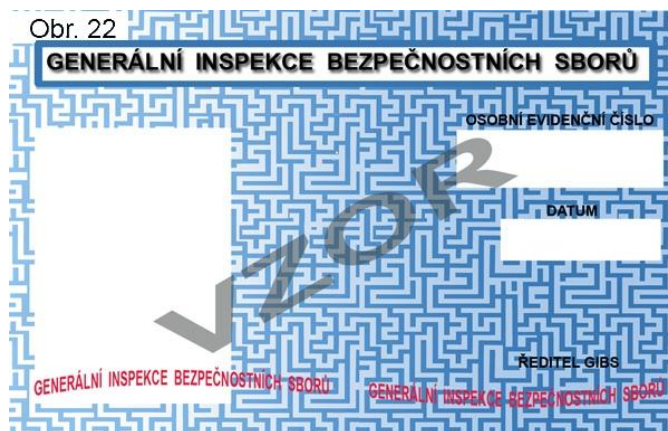
podkladu nápis GENERÁLNÍ INSPEKCE vyvedený černou barvou. (Obr. 21)⁵¹

Obr. 21

Inspektor se prokazuje služebním průkazem a odznakem inspekce s identifikačním číslem aniž jedno či druhé vydá z ruky. (Obr. 22)⁵²

Obr. 22

⁵⁰ http://www.gibs.cz/images/vzor_sluz_vesty.jpg

⁵¹ <http://radyvnouzi.cz/wp-content/uploads/2012/01/Bez-n%C3%A1zvu1.jpg>;

⁵² http://radyvnouzi.cz/wp-content/uploads/2012/01/prukaz_prislusnika.jpg;

2 Práva a povinnosti řidiče při silniční kontrole

V následující části práce budeme věnovat pozornost právům a povinnostem nás, řidičů dopravních prostředků.

2.1 Kdo nás může zastavit

Oprávnění zastavovat motorová vozidla na pozemních komunikacích má lidově řečeno kde kdo, provádět kontrolu mají jen některé z výše zmíněných subjektů.

Právo zastavovat motorová vozidla mají dle zákona o provozu na pozemních komunikacích (jak již bylo uvedeno v tabulce na str. 9):

- a) Policista v uniformě
- b) Vojenský policista v uniformě
- c) Strážník obecní resp. městské policie v uniformě
 - a. před přechodem pro chodce k zajištění bezpečného přechodu osob
 - b. jestliže řidič vozidla nebo přepravovaná osoba je podezřelá ze spáchání přestupku týkajícího se bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích
- d) Celník ve stejnokroji
- e) Zaměstnanec provozovatele dráhy v blízkosti železničního přejezdu
- f) Účastník dopravní nehody (dle § 47 odst. 2c je účastník dopravní nehody povinen učinit opatření k zabránění vzniku škody osobám nebo věcem, pokud tato hrozí v důsledku dopravní nehody)
- g) Dopravce (dle § 49 odst. 4 – „Vyžadují-li provozní nebo jiné závažné důvody, aby osoby při vystupování z vozidla hromadné dopravy osob mimo zastávku nebo nastupování do něj mimo zastávku vstoupily do vozovky, je dopravce oprávněn zastavovat ostatní vozidla.“)
- h) Pedagogický dozor útvaru školní a předškolní mládeže a zdravotně postižených
- i) Průvodce vedených nebo hnaných zvířat
- j) Osoba zajišťující bezpečný přechod dětí přes silnici v blízkosti školního zařízení (osoba musí být pověřena obecním úřadem s rozšířenou působností)

2.2 Kde zastavovat

Zákon o provozu na pozemních komunikacích upravuje pravidla pro zastavování a stání vozidla hned několika paragrafy, hlídka Policie nebo jiného orgánu nás sice může dovést na vhodné místo k zastavení, ale je vhodné vědět, kde a jak se smí zastavovat a stát.

§ 25 (361/2000)

- Řidič smí zastavit a stát jen:
 - a) **Vpravo ve směru jízdy co nejblíže k okraji** pozemní komunikace a na jednosměrné pozemní komunikaci vpravo i vlevo.
 - b) V jedné řadě a **rovnoběžně s okrajem** pozemní komunikace, **v obci šikmo nebo kolmo k okraji** komunikace, nesmí však dojít k ohrožení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a hmotnost takto stojícího vozidla nesmí být větší než 3,5 t. Zastavit lze i v druhé řadě (rovnoběžně s okrajem komunikace)
- Ve druhé řadě smí při výkonu taxislužby zastavit řidič taxislužby.
- Při stání nebo zastavení **musí zůstat volný alespoň jeden jízdní pruh** široký nejméně 3 m pro každý resp. **pro oba směry jízdy**.
- Zajíždí-li řidič za účelem zastavení nebo stání k okraji pozemní komunikace nebo k chodníku, musí dávat znamení o změně směru jízdy. Řidič vozidla, které zastavilo nebo stálo a opět vyjíždí od okraje pozemní komunikace nebo od chodníku, musí dávat znamení o změně směru jízdy a nesmí ohrozit ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Zvláště při vyjíždění nejednejte zbrkle, vždy se vyplatí chvíli počkat na vhodnou příležitost k vyjetí.

Následujícím paragrafem zákon vymezuje místa, kde se naopak stát nesmí.

§ 27 (361/2000)

- Řidič nesmí zastavit a stát:
 - a) V **nepřehledné zatáčce** a v její těsné blízkosti.
 - b) Před **nepřehledným vrcholem stoupání** pozemní komunikace, na něm a za ním. Na těchto místech bych rovněž nedoporučoval předjíždět, to bývá zpravidla

naznačeno i nepřerušovanou bílou čarou ve středu vozovky (vodorovné dopravní značení).

- c) **Na přechodu pro chodce nebo na přejezdu pro cyklisty** a ve vzdálenosti kratší než 5 m před nimi. Mnoho lidí se neustále vymlouvá na to, že nedokáže odhadnout 5m, přitom se stačí podívat kolem sebe. 5m například měří Ford Mondeo combi, také je to šířka dvou kolmých stání vedle sebe.⁵³
- d) **Na křižovatce** a ve vzdálenosti kratší než 5 m před hranicí křižovatky a 5 m za ní; tento zákaz neplatí v obci na křižovatce tvaru "T" na protější straně vyústující pozemní komunikace.
- e) **V připojovacím nebo odbočovacím pruhu.**
- f) **Na železničním přejezdu, v podjezdu a v tunelu;** na železničním přejezdu by se správně nemělo ani měnit rychlostní stupně. Na železničních přejezdech, kde není světelná signalizace, nespolehejte na to, že na takové trati jede vlak jednou za týden, vždy se vyplatí sundat nohu z plynu a rozhlédnout se, tam, kde světelná signalizace je, jednejte obdobně. Může se stát, že signalizační zařízení nebude v pořádku.
- g) **V místě, kde by vozidlo zakrývalo svislou dopravní značku nebo vodorovnou dopravní značku „Směrové šípky“ nebo „Nápis na vozovce“.**
- h) **Na mostě.**⁵⁴

Pro ucelenou představu o tom, kde se smí nebo nesmí zastavovat a stát, ještě uvádím následující dva termíny.

Zastavit

- „uvést vozidlo do klidu **na dobu nezbytně nutnou k neprodlenému** nastoupení nebo vystoupení přepravovaných osob anebo k neprodlenému naložení nebo složení nákladu.“⁵⁵ V dalším odstavci zákona (odst. p) je pak další definice – „**přerušit jízdu z důvodu nezávislého na vůli řidiče.**“

⁵³ Stačí si představit parkovací místa u jakéhokoli obchodního centra.

⁵⁴ srov. § 27 (361/2000)

⁵⁵ z.č. 361/2000 §2 odst. o

Stát

- „uvézt vozidlo do klidu **nad** dobu dovolenou pro zastavení.“⁵⁶ Tedy když zastavíte, abyste si nakoupili, a nezáleží na tom, jestli si jen běžíte ke stánku pro párek, tak už je to mimo definici zastavení.

Nabízí se otázka: Zastaví-li Vás hlídka PČR, jde o přerušení jízdy z důvodu nezávislého na vůli řidiče, nebo ne? Řidič se může dobrovolně rozhodnout, zda vozidlo zastaví, či ne, ale v druhém případě musí počítat s následky, které plynou z neuposlechnutí příkazu policisty (přestupek proti veřejnému pořádku – neuposlechnutí výzvy veřejné osoby při výkonu její pravomoci).⁵⁷

Výše v této práci⁵⁸ jsem již uvedl, že v případě potřeby nás příslušník/ci Policie, Celní správa aj. navedou na vhodné místo k zastavení a provedení kontroly. Opakuji, že není nutné zastavit okamžitě poté, co zjistíme, že za námi jede vozidlo Policie a světelnou tabulkou nám přikazuje zastavit, stačí poskytnout světelnou informaci pomocí varovných světel a vyhledat vhodné místo k zastavení.

2.3 Naše povinnosti

Dle zákona o provozu na pozemních komunikacích máme jako řidiči mnoho povinností. Před tím, než se dostaneme k povinnostem spojeným se silniční kontrolou, se podíváme i na některé ostatní, poslouží nám jako vhodný odrazový můstek, neboť některé jejich části se silniční kontroly lehce dotýkají.

§4 (361/2000)

Při účasti na provozu na pozemních komunikacích je každý povinen:

a) chovat se ohleduplně a ukázněně

- a. nesmíme ohrožovat **zdraví nebo majetek** jiných osob
- b. nesmíme ohrožovat **životní prostředí a životy zvířat**
- c. naší povinností je **přizpůsobit jízdu** dopravně technickému **stavu komunikace**

⁵⁶ Zákon č. 361/2000 §2 odst. n

⁵⁷ Zákon č. 200/1990 Sb. §47 odst. 1a

⁵⁸ str. 21 – Zastavení vozidla příslušníkem PČR resp. str. 31 – Zastavení vozidla celníkem

- b) řídit se pravidly provozu na pozemních komunikacích**
- c) řídit se pokyny policisty a osob oprávněných k řízení provozu na pozemních komunikacích.** Kromě policisty je oprávněn řídit provoz:
 - a. vojenský policista nebo příslušník vojenské pořádkové služby
 - b. strážník obecní policie
 - c. příslušník HZS ve stejnokroji (není-li přítomen policista nebo strážník obecní policie, je-li to nezbytně nutné v souvislosti s řešením mimořádné situace⁵⁹).
- d) řídit se světelnými signály, dopravními značkami, dopravními zařízeními a zařízeními pro provozní informace⁶⁰.**

Následující paragraf je v Zákoně o provozu na pozemních komunikacích přímo nadepsán jako povinnosti řidiče.

§ 5 Povinnosti řidiče

Kromě povinností uvedených v § 4 (viz výše) jsme dále povinni:

- a) užívat vozidlo, které splňuje technické podmínky pro provoz na pozemních komunikacích,**
- b) věnovat se plně řízení vozidla,⁶¹**
- c) přizpůsobit jízdu technickým vlastnostem vozidla** (a dopravně technickému stavu vozovky)
- d) dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem,** osobám s omezenou schopností pohybu a orientace
- e) brát ohled na vozidlo přepravující děti, řidiče začátečníka nebo osobu těžce zdravotně postiženou** (vozidla označená obrázkem osoby na vozíku, písmenem „Z“ v červeném trojúhelníku, dále vozidla označená jako výcvikové vozidlo autoškoly apod.).

⁵⁹ srov. § 75 odst. 9 z.č. 361/2000

⁶⁰ Např. informační tabule na dálnicích, větrné rukávy v místech, kde je nebezpečí silného bočního větru/nárazů větru.

⁶¹ Netelefonovat, neladit rádio, nemávat na dámy procházející-se po ulici

- f) **odstranit na místě závadu, zjistíme-li během jízdy, že naše vozidlo nesplňuje stanovené podmínky pro provoz na pozemních komunikacích.** Typickým příkladem je prasklá žárovka u potkávacích světel – jestliže nám nesvítí žárovka u pravého světla, je vozidlo způsobilé k provozu na pozemních komunikacích, ale při první příležitosti bychom měli závadu odstranit. Jestliže nám však nesvítí levá žárovka, vozidlo se stává nezpůsobilým pro provoz na pozemních komunikacích a v tom případě smíme v jízdě pokračovat přiměřenou rychlostí jen do nejbližšího místa, kde lze závadu odstranit; „přitom musí učinit takové opatření, aby během jízdy nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích a nedošlo k poškození pozemní komunikace ani životního prostředí.“ (§ 5 odst. e) Tato problematika byla již řešena výše v příkladu ke speciální kontrole d) PČR na str. 16.
- g) **podrobit se na výzvu policisty (a dalších orgánů) a ošetřujícího lékaře vyšetření ke zjištění, zda nejsme ovlivněni alkoholem nebo jinou návykovou látkou,**
- h) **„snížit rychlost jízdy nebo zastavit vozidlo před přechodem pro chodce, sníží-li rychlost jízdy nebo zastaví-li vozidlo před přechodem pro chodce i řidiči ostatních vozidel jedoucích stejným směrem.“** Tento odstavec stojí za zamyšlení – jestliže na přechodu zastaví protijedoucí vozidla, tak my zastavovat nemusíme, ale je dobré pamatovat, že při tom nesmíme ohrozit ani omezit chodce, neboť na přechodu má přednost. Zajímavá je také situace, kdy je uprostřed komunikace ostrůvek, který dělí přechod na dvě části – okamžikem, kdy chodec na ostrůvek vstoupí, de facto není na přechodu. Tím pádem se znova odehrává „divadlo“ okolo chodcova záměru přejít pozemní komunikaci po přechodu pro chodce a povinnosti řidiče mu přejítí umožnit.
- i) **mít na sobě reflexní oděvní doplňky nacházíme-li se mimo vozidlo na pozemní komunikaci mimo obec v souvislosti s nouzovým stáním** (toto neplatí pro řidiče motocyklu, mopedu a nemotorového vozidla – vřele však doporučuji zvláště řidičům těchto vozidel nosit reflexní doplňky).

V odstavci 2 §5 zákonodárce uvádí, co dalšího řidiči nesmí, kromě zákazu požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek bezprostředně před usednutím za volant či opratě (neboť jet na zvířeti pod vlivem alkoholu nebo návykových látek se posuzuje stejně, jako řízení automobilu ve stejném duševním stavu) zde nalezneme odstavce věnující se problematice přechodů pro chodce a vytesat do kamene a na čela některých řidičů by se měl odstavec e) který zakazuje „vyhazovat předměty z vozidla.“

Co může překvapit je fakt, že odst. 3 §5 obsahuje úpravu práva řidiče soupravy tvořené záchranným vozidlem „Horské služby, které splňuje podmínky stanovené zvláštním právním předpisem a je určeno především pro pohyb v jinak nepřístupném terénu (sněžný skútr, čtyřkolka), s přípojným podvozkem (vozidlem), určeným k odsunu zraněné osoby, nebo k přepravě záchrannářského vybavení, pokud je užití takové soupravy k řešení mimořádných událostí nebo jejich prevenci i na pozemní komunikaci nezbytné“ v tom smyslu, že vozidlo nemusí splňovat technické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem (vyhláška č. 341/2002 sb. o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění vyhlášky č. 100/2003 sb.).

Další paragraf zákona (§6) se věnuje z větší části přepravě dětí ve vozidlech kategorií M a N, z nichž M1 je osobní automobil, M2 a 3 autobusy a kategorie N nákladní automobily a speciální vozidla,⁶² a to mu, kdy řidič musí a nemusí být připoután.

Situace, ve kterých nemusí být řidič připoután, jsou pro běžného člověka v podstatě dvě, a to při couvání vozidla nebo ze zdravotních důvodů (v zákoně je přímo uvedeno „řidič, který nemůže ze zdravotních důvodů...“, čili papír od lékaře s sebou!)

2.3.1 Povinnosti řidiče při silniční kontrole

Naše povinnosti při silniční kontrole jsou popsány zejména v §6 z.č. 361/2000 takto:

Odst. 12

„Na výzvu policisty je řidič motorového vozidla povinen předložit doklady podle odstavců 8 a 9 policistovi ke kontrole.“

- Zde se jedná o následující doklady: řidičský průkaz, osvědčení o registraci vozidla, zelenou kartu, doklad o zdravotní způsobilosti (ve věku nad 60 let), průkaz profesní způsobilosti (u řidičů z povolání)

⁶² Vozidlo určené k provádění speciálních činností. Speciální vozidlo není primárně určeno k přepravě osob nebo k přepravě nákladu, ale je konstruováno na podvozku automobilu nebo přípojného vozidla s pevnou nebo výměnnou nástavbou, určenou k provádění speciálních prací nebo přepravě speciálních pevně zabudovaných zařízení. (Ministerstvo dopravy ČR - Podrobnější rozdělení druhů vozidel a používání názvů a zkratk druhů vozidel při vyplňování technických průkazů, technických osvědčení a schvalovacích dokumentů k vozidlům)

„Na výzvu strážníka obecní policie ve stejnokroji nebo celníka ve stejnokroji je řidič motorového vozidla povinen předložit strážníkovi ve stejnokroji nebo celníkovi ve stejnokroji ke kontrole doklady podle odstavce 8 písm. a) a b).“⁶³

- To jsou pouze řidičský průkaz a osvědčení o registraci vozidla, žádné další doklady po nás strážník chtít nemůže. Je zajímavé, že zákon neuvádí (a to ani u odstavců týkajících se PČR nebo celní správy) doklad totožnosti.

Dle odstavce 13 § 6 (361/2000) jsme povinni na výzvu policisty nebo celníka podrobit vozidlo/jízdní soupravu kontrole největší přípustné hmotnosti (jak celkové, tak na nápravu).

Policisté mohou kontrolovat technický stav vozidla, jaké jsou naše povinnosti při kontrole technického stavu vozidla? Zajet k zařízení pro provedení kontroly technického stavu, pokud cesta tam a zpět na pozemní komunikaci nebude delší než 8 km, a „řídít se pokyny osoby obsluhující zařízení pro kontrolu technického stavu.“ (§6a odst. b z.č. 361/2000) Jestliže se při kontrole technického stavu zjistí nějaká vážná nebo nebezpečná závada, jsme povinni uhradit náklady na provedení kontroly. Policie nám po kontrole vydá doklad, přitom je není rozhodující, jak technická kontrola dopadne.

Další naše povinnosti vyplývají z práv jednotlivých kontrolujících orgánů, která v této práci již byla zmíněna.⁶⁴

2.4 Práva řidičů

Práva řidičů vyplývají z práv a povinností policie a ostatních již zmíněných orgánů, do určité míry i z našich povinností a v neposlední řadě i z Listiny základních práv a svobod, která je součástí Ústavy ČR.

Celá řada práv byla již zmíněna, ale myslím si, že je na místě uvést ještě jednu myšlenku. Každý může konat podle svého vědomí a svědomí, ale za své činy musí nést odpovědnost; máme například právo odmítnout dechovou zkoušku, orientační test na návykovou látku, stejně tak máme možnost odmítnout lékařskou prohlídku, ale musíme si uvědomit, že poté se na nás policie bude dívat jako na osobu ve stavu vylučujícím způsobilost k řízení a že to pro nás bude znamenat ztrátu řidičského oprávnění.

⁶³ z.č. 361/2000 §6 odst. 9

⁶⁴ Dechová zkouška a orientační test (str. 19), Zastavení vozidla příslušníkem PČR (str. 21), Dopravní nehoda a PČR (str. 22), Zastavení vozidla celníkem (str. 31), Kontrola řidiče celníkem (str. 32), Zastavení a prohlídka dopravního prostředku - GIBS (str. 36)

3 Obecně o pokutách (za přestupky)

Už jsem v této práci hovořil o ukládání pokut příslušníky PČR a Celní správy, s tím souvisí problematika bodového ohodnocení přestupku, ještě bych ale rád zmínil některé další možnosti řešení spáchaného přestupku. Za přestupek lze uložit tyto sankce:

- a) Napomenutí.
- b) Pokutu.
- c) Zákaz činnosti.
- d) Propadnutí věci.

Napomenutí nelze uložit zároveň s pokutou, ostatní sankce se mohou libovolně kombinovat. Na silnici se zřejmě nejčastěji setkáme s napomenutím nebo s pokutou a to v blokovém řízení. Dle zákona o přestupcích vydává pokutové bloky Ministerstvo financí. V blokovém řízení lze uložit pokutu do 1000 Kč (pokud zákon nestanoví jinak – tedy policista nám smí v blokovém řízení uložit pokutu až do výše 2500 Kč), v příkazním řízení až 4000 Kč. Pokuta ve správním řízení se může vyšplhat až do výše 50.000 Kč, ale např. za přetížený kamion lze uložit pokutu až 0,5 mil. Kč.

Dle §125e odst. 6 z.č. 361/2000 pokuty vybírá orgán, který je uložil.

Níže uvedená tabulka⁶⁵ zobrazuje bodované přestupky, výše pokut v blokovém, správním a někdy trestním řízení, dobu zákazu činnosti a konkrétní paragraf v zákoně o silničním provozu (TZ), ke kterému se daný přestupek/trestný čin vztahuje.

Přestupek (zkráceně)	Body	Bloková pokuta	Pokuta ve správním řízení / trest v trestním řízení	Zákaz činnosti (*)	Paragraf (např. zákona o silničním provozu)
Řízení pod vlivem alkoholu (nad 0,3 promile)	7	---	2.500 – 20.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1b)
Řízení ve stavu vylučujícím způsobilost (alkohol, návykové látky)	7	---	25.000 – 50.000	1-2 roky	§ 125c / 1c)
Řízení ve stavu vylučujícím způsobilost (alkohol a návykové látky)	7	---	Odnětí svobody až do 3 let, peněžitý trest	1-10 let	§274 TZ

⁶⁵ Zdroj: <http://www.bodovysystem.cz/Katalog-pokut-a-bodu/>

Přestupek (zkráceně)	Body	Bloková pokuta	Pokuta ve správním řízení / trest v trestním řízení	Zákaz činnosti (*)	Paragraf (např. zákona silničním provozu)
Odmítnutí testu na alkohol / návykové látky	7	---	25.000 – 50.000	1-2 roky	§ 125c / 1d)
Řízení po zadržení řidičského průkazu na místě	7	---	5.000 – 10.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1e) 2.
Nedovolené předjíždění	7	---	5.000 – 10.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1f) 7.
Nedovolená jízda přes železniční přejezd	7	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 9.
Couvání, otáčení nebo jízda v protisměru na dálnici	7	---	5.000 – 10.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1f) 10.
Nehoda s usmrcením nebo těžkou újmou na zdraví	7	---	Odnětí svobody až 10 let	1-10 let	§ 143, 147, 148 TZ
Nezastavení po nehodě	7	do 1000,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1i) 1.
Ujetí od dopravní nehody	7	do 1000,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1i) 4.
Neposkytnutí první pomoci / nepřivolání záchranky	7	---	Odnětí svobody až 2	---	§ 150 TZ
Technicky nezpůsobilé vozidlo	5	---	5.000 – 10.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1a) 3.
Vysoké překročení rychlosti - v obci o 40 km a více nebo mimo obec o 50 km a více	5	---	5.000 – 10.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1f) 2.
Nezastavení na červenou (nebo pokyn "Stůj")	5	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 5.
Ohrožení při přejíždění z pruhu do pruhu	5	do 2000,- Kč	1.500 – 2.500	---	§ 125c / 1k)

Přestupek (zkráceně)	Body	Bloková pokuta	Pokuta ve správním řízení / trest v trestním řízení	Zákaz činnosti (*)	Paragraf (např. zákona o silničním provozu)
Ohrožení chodce mimo silnici nebo při otáčení nebo couvání	5	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 6.d)
Řízení bez řidičského oprávnění	4	---	25.000 – 50.000	1-2 roky	§ 125c / 1e) 1.
Ohrožení chodce na přechodu	4	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 6.a)
Nedání přednosti v jízdě	4	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 8.
Nepoužití autosedačky pro dítě	4	do 2000,- Kč	1.500 – 2.500	---	§ 125c / 1k)
Nedodržení bezpečnostních přestávek	4	do 5000,- Kč	do 10.000,- Kč	lze uložit 6 - 12 měs.	§ 23 / 1f)
Řízení bez profesního průkazu	3	---	5.000 – 10.000	6 měs. - 1 rok	§ 125c / 1e) 3.
Vyšší překročení rychlosti - v obci o 20 km a více nebo mimo obec o 30 km a více	3	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 3.
Nezastavení před přechodem	3	do 2500,- Kč	2.500 – 5.000	1 - 6 měs. (spáchá-li 2x a vícekrát za 12 měsíců po sobě jdoucích)	§ 125c / 1f) 6.b)
Jízda bez bezpečnostních pásů	3	do 2000,- Kč	1.500 – 2.500	---	§ 125c / 1k)
Přetížený kamion nebo autobus	3	do 15000,- Kč	do 500.000,- Kč	---	§ 42 a/4 c) 13/1997 Sb.
Řízení s telefonem v ruce	2	do 1000,- Kč	1.500 – 2.500	---	§ 125c / 1f) 1.
Střední překročení rychlosti - v obci do 20 km nebo mimo obec do 30 km	2	do 1000,- Kč	1.500 – 2.500	---	§ 125c / 1f) 4.

Přestupek (zkráceně)	Body	Bloková pokuta	Pokuta ve správním řízení / trest v trestním řízení	Zákaz činnosti (*)	Paragraf (např. zákona o silničním provozu)
Neoznačení překážky způsobené řidičem	2	do 2000,- Kč	1.500 – 2.500	---	§ 125c / 1k)

Před závěrečným shrnutím a samotným závěrem práce bych se ještě rád krátce zmínil o řidičském průkazu a řidičském oprávnění.

Při kontrole policistou nebo jiným orgánem se prokážeme řidičským průkazem, kontrolující si ověří, jestli je platný a jestli skutečně máme řidičské oprávnění pro dané vozidlo. Jestliže nás zastaví v důsledku námi spáchaného přestupku nebo podezřelé jízdy a po kontrole zjistí, že jsme tímto získali 12 bodů, nebo že jsme pod vlivem alkoholu, může nám sebrat řidičský průkaz, ale řidičské oprávnění nám zůstává do té doby, dokud nám ho neodebere obecní úřad s rozšířenou působností, který nám oprávnění vydal. Jestliže při silniční kontrole zapřeme ŘP a přijdeme o řidičské oprávnění a řidičským průkazem se nadále budeme prokazovat, dopouštíme se tím trestného činu „maření výkonu úředního rozhodnutí,“ za který hrozí trest odnětí svobody až na 2 roky. Nabízí se tedy otázka:

Když nás zastaví hlídka PČR v důsledku toho, že jsme spáchali nějaký přestupek a my čírou náhodou víme, že tímto ztratíme řidičské oprávnění (ať už kvůli bodům, nebo kvůli tomu, že námi spáchaný přestupek je trestán odebráním řidičského oprávnění spolu s pokutou), je pro nás výhodnější zapřít ŘP a v klidu dojet domů, než reálně ztratíme i řidičské oprávnění a náhodné hlídce, která by nás zastavila kvůli běžné kontrole, nebo technické kontrole apod., s klidnou duší předložit ŘP a vyhnout se tak dalším nepříjemnostem? Odpověď na tuto otázku není jednoduchá a nechám na zvážení čtenáře, aby si na ní odpověděl sám.

4 Shrnutí

Souhrnná tabulka subjektů a jejich pravomocí																							
subjekty	oprávnění																						
	zastavovat vozidla	řídít provoz na pozemních komunikacích	kontrolovat			požadovat							zabránit v jízdě jestliže										ukládat pokuty
			vozidla	nejvyšší přípustnou hmotnost vozidla	povinnou výbavu	osvědčení o registraci vozidla	zelenou kartu	doklad o zdravotní způsobilosti (ve věku nad 60 let)	průkaz profesní způsobilosti (u řidičů z povolání)	dechovou zkoušku	jednorázový orientační test	řidičský průkaz	je řidič podezřelý, že bezprostředně před tím zavinil dopravní nehodu, při které došlo k usmrcení, nebo těžké újmě na zdraví bezprostředně před tím účast a kterou byl povinen oznámit policii	řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky	se řidič odmítl na výzvu policisty podrobit dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem	se řidič odmítl na výzvu policisty v případě, že dechová zkouška podle předchozího sloupce byla pozitivní, podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví	se řidič odmítl na výzvu policisty podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví	řidič řídil motorové vozidlo, aniž by byl držitelem řidičského oprávnění pro příslušnou skupinu vozidel	řidič řídil motorové vozidlo, přestože mu byl soudem uložen trest nebo správním orgánem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel	je podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a je důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení a nesložil kauci jako záruku, že se dostaví ke správnímu orgánu k projednání přestupku			
Policista v uniformě																							
Vojenský policista v uniformě																							
Strážník obecní policie v uniformě																							
Celník ve stejnokroji																							
Příslušník HZS ve stejnokroji																							
Zaměstnanec provozovatele dráhy v blízkosti železničního přejezdu																							
Účastník dopravní nehody																							
Dopravce																							
Pedagogický dozor útvaru školní a předškolní mládeže a zdravotně postižených																							
Průvodce vedených nebo hnaných zvířat																							
Osoba, která provádí práci na silnici																							
Osoba zajišťující bezpečný přechod dětí přes silnici																							

Legenda:

 NE

 ANO

 Jen ve vztahu k vojákům, ve vztahu k civilnímu obyvatelstvu jen ve vojenských objektech, v případě prohrěšku vyčkávají s viníky/účastníky příjezdu PČR.

Pozn.:

- Celník ve stejnokroji a strážník Obecní policie mohou zabránit v jízdě, ale žádné další pravomoci nemají, vyčkávají příjezdu PČR
- Podle § 76 odst. 2 může kdokoli zadržet osobu, která byla přistižena při páchání trestné činnosti nebo bezprostředně poté. Můžeme tedy i my zabránit komukoli v jízdě, pokud jsme ho přistihli při páchání trestné činnosti nebo bezprostředně poté.⁶⁶

4.1 Rady na závěr

- Nepanikařte.
- Řiďte s rozvahou, nejednejte zbrkle.
- S příslušníky PČR, obecní policie, celní správy aj. jednejte slušně a s úctou.
- Na silnici se nechovejte podezřele (tj. nejezděte příliš rychle, ale ani příliš pomalu).
- Nesnažte se příslušníky přechytračit, a když Vám bude něco nejasné, nebojte se zeptat.
- Nesnažte se na silnici dohánět ztracený čas, nemá to cenu (má, na velké vzdálenosti, ale stejně to nedělejte)
- Když už telefonujete za jízdy, použijte hands-free, nebo si sklopte clonítko (i u spolujezdce) proti slunci, při troše štěstí Vás nebude na fotce možné rozpoznat.
- Mějte v pořádku povinnou výbavu, i když neuděláte žádný přestupek a policie Vás bude kontrolovat v rámci základní kontroly je možné, že zatímco jeden bude lustrvat automobil v databázi, druhý policista bude chtít vidět povinnou výbavu jen proto, aby se nenudil.

⁶⁶ Srov. z.č. 141/1961 sb. §76 odst. 2

Závěr

Na začátku práce byly položeny otázky týkající se práv a povinností subjektů oprávněných zastavovat vozidla na pozemních komunikacích a provádět jejich kontrolu; otázky týkající se práv a povinností účastníků silničního provozu.

Dle mého názoru je ve vztahu „kontrolní orgán vs. řidič“ nejdůležitější slušné vychování a zdravý rozum obou subjektů. Zvláště ve vypjatých situacích, jako je např. dopravní nehoda, je snadné se dostat do konfliktu a to jak mezi účastníky samotnými, tak mezi účastníky (v tomto případě pravděpodobně) hlídkou PČR.

Mnoho řidičů si neuvědomuje, že pravidla silničního provozu nemají sloužit jako nějaká hloupá omezení nebo jako prezentace moci zákonodárců, ale slouží k ochraně zdraví a majetku všech účastníků provozu. Příkladem může být nehoda kamionu na dálnici D1 z roku 2010, kdy se na daném úseku zastavil provoz a nervní řidiči se snažili kolonu objet odstavným pruhem, došlo k jeho zablokování, takže přivolaná sanitka se k řidiči kamionu nemohla včas dostat a ten na následky zranění zemřel ještě před tím, než se k němu mohl lékař/lékaři dostat. Přitom je dle § 36 odst. 1a z.č. 361/2000 odstavný pruh určen k nouzovému zastavení vozidel, která musí být označena výstražným trojúhelníkem jako překážka v provozu. Je to možná dáno naší mentalitou, ale to nesmí sloužit jako výmluva, spíš jako důvod k tomu, abychom se snažili v některých případech popřít svoje češství a zkusit se chovat jako myslící bytosti.

Práci jsem se rozhodl pojmout jako hodnotící, nevypracovával jsem žádné dotazníkové šetření a veškeré informace v ní obsažené jsou, kromě citací a parafrází, mé osobní zkušenosti a postřehy převedené do (snad) pochopitelné psané podoby. Příklady z praxe vycházejí z rozhovoru, který mi poskytl por. Ing. Bc. Petr Kašpar.

Cílem práce bylo podat metodicko-didaktickou formou zevrubný přehled o právech a povinnostech vybraných subjektů a o právech a povinnostech účastníků provozu na pozemních komunikacích resp. řidičů automobilů a informovat o tom, jaké chování je z jejich strany přípustné a co je čeká v případě, že budou jakkoli bránit výkonným složkám státu v plnění jejich povinností.

Doufám, že práce čtenáře poučí a poskytne užitečné informace; i když v rámci bakalářské práce nelze popsat všechny možné situace a problémy, které se mohou ve vztahu ke kontrolním orgánům vyskytnout, lze zde snad najít inspiraci pro jejich snadné vyřešení.

Seznam použité literatury

Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích

Zákon č. 56/2001 Sb. o podmínkách silničního provozu

Zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích

Zákon č. 111/1994 Sb. o silniční dopravě

Zákon č. 185/2004 Sb. o celní správě

Zákon č. 238/2000 Sb. o hasičském záchranném sboru ČR

Zákon č. 273/2008 Sb. o policii ČR

Zákon č. 341/2011 Sb. o generální inspekci bezpečnostních sborů

Zákon č. 124/1992 Sb. o vojenské policii

Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně

Vyhláška Ministerstva dopravy ze dne 6.3.2012 o provádění kontrol technického stavu vozidel a jízdních souprav v provozu na pozemních komunikacích

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 83/2006, kterým se upravuje postup orgánů Policie České republiky v souvislosti s řízením o přestupcích

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 85/2006, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky při dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu a šetření dopravních nehod

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu

Internetové zdroje

<http://www.mdcr.cz/cs/default.htm>

<http://www.policie.cz/>

<http://www.celnisprava.cz/cz/Stranky/default.aspx>

<http://www.gibs.cz/>

<http://www.bodovysystem.cz/Katalog-pokut-a-bodu/>

Přílohy k BP

Obsah

Zákon č. 361/2000 o provozu na pozemních komunikacích.....	58
§ 4 Povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích.....	58
§ 5 Povinnosti řidiče.....	58
§6 nadpis vypuštěn	59
§ 6a.....	61
Zastavení a stání.....	62
§ 25.....	62
§ 26.....	62
§ 27.....	63
§47 Dopravní nehoda.....	64
§ 49.....	65
Zastavování vozidel	65
§ 79.....	65
§118a Zabránění v jízdě	66
§ 125e.....	67
Zákon č. 13/1997.....	67
§13.....	67
Zákon č. 40/2009.....	68
§ 132 Obecně prospěšné zařízení	68
§ 143 Usmrcení z nedbalosti	68
§ 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti	68
§ 148 Ublížení na zdraví z nedbalosti	68
§ 179 Porušování svobody sdružování a shromažďování	69
§ 277 Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti	69
Zákon č. 141/1961.....	69
§ 114 Prohlídka těla a jiné podobné úkony	69
Zákon č. 200/1990.....	69

§ 87 Příkazní řízení	69
Zákon č. 341/2011.....	70
§ 56.....	70
Zákon o Celní správě ČR ze dne 8.12.2012	70
§ 35.....	70
§ 36.....	70
ZPPP 160/2009	71
Čl. 61 postup při odhalování protiprávního jednání pod vlivem jiných návykových látek	71
Zákon č. 141/1961 sb., Trestní řád.....	71
§ 76 Zadržení osoby podezřelé	71
Vyhláška ministerstva financí č. 179/2011.....	72
§2 Odznaky celní správy.....	72
§3 Vzory služebních stejnokrojů	72
Trestné činy za volantem	72

Zákon č. 361/2000 o provozu na pozemních komunikacích

§ 4 Povinnosti účastníka provozu na pozemních komunikacích

Při účasti na provozu na pozemních komunikacích je každý povinen

- a) chovat se ohleduplně a ukázněně, aby svým jednáním neohrožoval život, zdraví nebo majetek jiných osob ani svůj vlastní, aby nepoškozoval životní prostředí ani neohrožoval život zvířat, své chování je povinen přizpůsobit zejména stavebnímu a dopravně technickému stavu pozemní komunikace, 1) povětrnostním podmínkám, situaci v provozu na pozemních komunikacích, svým schopnostem a svému zdravotnímu stavu,
- b) řídit se pravidly provozu na pozemních komunikacích upravenými tímto zákonem, pokyny policisty, pokyny osob oprávněných k řízení provozu na pozemních komunikacích podle § 75 odst. 5, 8 a 9 a zastavování vozidel podle § 79 odst. 1 a pokyny osob, o nichž to stanoví zvláštní právní předpis, 5) vydanými k zajištění bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
- c) řídit se světelnými, případně i doprovodnými akustickými signály, dopravními značkami, dopravními zařízeními a zařízeními pro provozní informace.

§ 5 Povinnosti řidiče

1) Řidič je kromě povinností uvedených v § 4 dále povinen

- a) užít vozidlo, které splňuje technické podmínky stanovené zvláštním právním předpisem,
- b) věnovat se plně řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti a sledovat situaci v provozu na pozemních komunikacích,
- c) přizpůsobit jízdu technickým vlastnostem vozidla nebo fyzickým vlastnostem zvířete,
- d) dbát zvýšené opatrnosti zejména vůči dětem, osobám s omezenou schopností pohybu a orientace⁶⁾, osobám těžce zdravotně postiženým a zvířatům, brát ohled na vozidlo přepravující děti, řidiče začátečníka nebo osobu těžce zdravotně postiženou označené podle prováděcího právního předpisu a na výcvikové vozidlo označené podle zvláštního právního předpisu⁴⁾,
- e) odstranit na místě závadu, zjistí-li během jízdy, že vozidlo nebo náklad nesplňuje stanovené podmínky uvedené v § 52; nemůže-li tak učinit, smí v jízdě pokračovat přiměřenou rychlostí jen do nejbližšího místa, kde lze závadu odstranit; přitom musí učinit takové opatření, aby během jízdy nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích a nedošlo k poškození pozemní komunikace ani životního prostředí,
- f) podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem,
- g) podrobit se na výzvu policisty, příslušníka Vojenské policie, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu⁷⁾ ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou,
- h) snížit rychlost jízdy nebo zastavit vozidlo před přechodem pro chodce, sníží-li rychlost jízdy nebo zastaví-li vozidlo před přechodem pro chodce i řidiči ostatních vozidel jedoucích stejným směrem,
- i) zajistit bezpečnost přepravované osoby nebo zvířete⁸⁾ a bezpečnou přepravu nákladu,
- j) zabezpečit přepravované zvíře tak, aby neohrozilo řidiče a přepravované osoby,
- k) zajistit, aby k jízdě byl připraven potřebný počet způsobilých a náležitě poučených osob, jestliže to vyžaduje bezpečnost provozu na pozemních komunikacích,

- l) mít na sobě oděvní doplňky s označením z reflexního materiálu stanovené prováděcím právním předpisem podle § 56 odst. 8, nachází-li se mimo vozidlo na pozemní komunikaci mimo obec v souvislosti s nouzovým stáním; to neplatí pro řidiče motocyklu, mopedu a nemotorového vozidla.

2) Řidič nesmí

- a) požit alkoholický nápoj nebo užít návykovou látku během jízdy,
- b) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití návykové látky, kdy by mohl být ještě pod jejich vlivem,
- c) řídit vozidlo nebo jet na zvířeti, jestliže je jeho schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti snížena v důsledku jeho zdravotního stavu,
- d) předat řízení vozidla nebo svěřit zvíře osobě, která nesplňuje podmínky podle § 3 odst. 2 a 3 nebo která je pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nebo jejíž schopnost k řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti je snížena v důsledku jejího zdravotního stavu,
- e) vyhazovat předměty z vozidla,
- f) ohrozit nebo omezit chodce, který přechází pozemní komunikaci po přechodu pro chodce nebo který zjevně hodlá přecházet pozemní komunikaci po přechodu pro chodce, v případě potřeby je řidič povinen i zastavit vozidlo před přechodem pro chodce; tyto povinnosti se nevztahují na řidiče tramvaje,
- g) ohrozit chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou řidič odbočuje, a dále nesmí ohrozit chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci a při otáčení nebo couvání.

- 3) Povinnost podle odstavce 1 písm. a) neplatí pro řidiče soupravy, tvořené záchranným vozidlem Horské služby, které splňuje podmínky stanovené zvláštním právním předpisem a je určeno především pro pohyb v jinak nepřístupném terénu (sněžný skútr, čtyřkolka), s přípojným podvozkem (vozidlem), určeným k odsunu zraněné osoby, nebo k přepravě záchrannářského vybavení, pokud je užití takové soupravy k řešení mimořádných událostí nebo jejich prevenci i na pozemní komunikaci nezbytné.

§6 nadpis vypuštěn

- 1) Řidič motorového vozidla je kromě povinností uvedených v § 4 a 5 dále povinen

- a) být za jízdy připoután na sedadle bezpečnostním pásem, pokud jím je sedadlo povinně vybaveno podle zvláštního právního předpisu²⁾,
- b) nepřpravovat ve vozidle kategorie M1, N1, N2 nebo N3²⁾, které není vybaveno zádržným bezpečnostním systémem,
 - i) dítě mladší tří let,
 - ii) dítě menší než 150 cm na sedadle vedle řidiče,
- c) přepravovat ve vozidle kategorie M1, N1, N2 nebo N3²⁾, které je vybaveno zádržným bezpečnostním systémem, dítě, jehož tělesná hmotnost nepřevyšuje 36 kg a tělesná výška nepřevyšuje 150 cm, pouze za použití dětské autosedačky; při této přepravě
 - i) dítě musí být umístěno v dětské autosedačce, která odpovídá jeho hmotnosti a tělesným rozměrům,
 - ii) na sedadle, které je vybaveno airbagem, který nebyl uveden mimo činnost, nebo pokud byl uveden mimo činnost automaticky, nesmí být dítě v dětské autosedačce přepravováno čelem proti směru jízdy,

- d) umístit a upevnit dětskou autosedačku na sedadle a dítě do dětské autosedačky podle podmínek stanovených výrobcem dětské autosedačky v návodu k použití této dětské autosedačky,
 - e) přepravovat ve vozidle kategorie M1, N1, N2 nebo N32), které je vybaveno zádržným bezpečnostním systémem, dítě, jehož tělesná hmotnost převyšuje 36 kg nebo tělesná výška převyšuje 150 cm, pouze je-li dítě za jízdy připoutáno bezpečnostním pásem,
 - f) přepravovat ve vozidle kategorie M1 a N1 2), které je vybaveno zádržným bezpečnostním systémem a ve kterém jsou na zadním sedadle již umístěny 2 dětské autosedačky a nedostatek prostoru neumožňuje umístit třetí dětskou autosedačku, třetí dítě starší 3 let a menší než 150 cm na zadním sedadle pouze, je-li toto dítě za jízdy připoutáno bezpečnostním pásem,
 - g) poučít osoby starší 3 let nebo osoby je doprovázející přepravované ve vozidle kategorie M2 a M3 2), které je vybaveno zádržným bezpečnostním systémem, o povinnosti použít zádržný bezpečnostní systém, pokud tato informace není zajištěna jiným způsobem,
 - h) mít za jízdy na motocyklu nebo na mopedu na hlavě nasazenou a řádně připevněnou ochrannou přilbu schváleného typu podle zvláštního právního předpisu²⁾ a chránit si za jízdy zrak vhodným způsobem, například brýlemi nebo štítem, pokud tím není snížena bezpečnost jízdy, například za deště nebo sněžení.
- 2) Ustanovení odstavce 1 písm. a) neplatí pro
- a) řidiče při couvání vozidla,
 - b) řidiče, který nemůže užít bezpečnostní pás ze zdravotních důvodů,
 - c) řidiče vozidla bezpečnostních sborů, ozbrojených sil a vojenského zpravodajství při plnění služebních povinností, řidiče vozidla obecní policie při plnění úkolů obecní policie, řidiče vozidla jednotky požární ochrany a záchranného vozidla Horské služby při řešení mimořádných událostí^{8a)} a řidiče vozidla zdravotnické záchranné služby v případech, kdy použití bezpečnostního pásu brání v rychlém opuštění vozidla za účelem výkonu dalších povinností.
- 3) Ustanovení odstavce 1 písm. c), e) a f) neplatí
- a) pro řidiče, který přepravuje osobu, jejíž zdravotní stav neumožňuje použití zádržného bezpečnostního systému,
 - b) pro přepravu dítěte ve vozidle bezpečnostních sborů při plnění služebních povinností, ve vozidle obecní policie při plnění jejích povinností, ve vozidle jednotky požární ochrany při řešení mimořádných událostí^{8a)} a ve vozidle zdravotnické záchranné služby a Horské služby při řešení mimořádných událostí ^{8a)} nebo při poskytování zdravotní péče přepravovanému dítěti,
 - c) do 1. května 2008 pro přepravu dětí ve vozidlech zabezpečujících svoz a rozvoz dětí do mateřských a základních škol nebo přepravu dětí na sportovní, kulturní nebo společenské akce za podmínky omezení rychlosti daného vozidla na maximálně 70 km/hod.
- 4) Ustanovení odstavce 1 písm. c) neplatí pro přepravu dětí v obci ve vozidle taxislužby při provozování taxislužby; dítě uvedené v písmenu c) nesmí být přepravováno na sedadle vedle řidiče a musí být připoutáno bezpečnostním pásem. Je-li však při přepravě dítěte dětská autosedačka použita, musí být splněna podmínka uvedená v odstavci 1 písm. c) bodě 2.
- 5) Ustanovení odstavce 1 písm. h) neplatí pro řidiče vozidla Horské služby v případech, kdy použití ochranné přilby by mohlo ztížit nebo znemožnit komunikaci se zachraňovanou osobou.
- 6) Zdravotní důvody musejí být doloženy lékařským potvrzením, kromě případů, kdy aktuální zdravotní stav zřejmě vypovídá o nenadálých zdravotních potížích projevujících se v naplnění zdravotních důvodů podle odstavce 2 písm. b) a odstavce 3 písm. a). Toto potvrzení musí mít řidič nebo přepravované dítě nebo osoba doprovázející přepravované dítě za jízdy u sebe a na požádání policisty nebo strážníka obecní policie je musí předložit ke kontrole; v případech, kdy se nejedná

o trvalý stav, musí být platnost lékařského potvrzení časově omezena nejdéle na dobu 1 roku. Prováděcí právní předpis stanoví náležitosti a vzor lékařského potvrzení.

- 7) Přesahuje-li počet přepravovaných dětí starších tří let počet sedadel vybavených bezpečnostními pásy nebo dětskými autosedačkami, může řidič vozidla kategorie M1 a N12) přechodně, nejdéle do 1. května 2008, na pozemních komunikacích s výjimkou dálnic a rychlostních silnic přepravovat na zadním sedadle větší počet dětí, než je počet sedadel vybavených bezpečnostními pásy nebo dětskými autosedačkami, bez použití zádržného bezpečnostního systému.
- 8) Řidič motorového vozidla musí mít při řízení u sebe
 - a) řidičský průkaz,
 - b) osvědčení o registraci vozidla podle zvláštního právního předpisu2),
 - c) doklad prokazující pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla podle zvláštního právního předpisu9),
 - d) doklad o zdravotní způsobilosti, pokud jde o řidiče podle § 87 odst. 3.
- 9) Řidič motorového vozidla, k jehož řízení opravňuje řidičské oprávnění skupiny C, C+E, D nebo D+E nebo podskupiny C1, C1+E, D1 nebo D1+E nebo řidičské oprávnění uznávané jako rovnocenné, je dále povinen mít při řízení u sebe průkaz profesní způsobilosti řidiče pro příslušnou skupinu nebo podskupinu nebo obdobný doklad vydaný jiným členským státem Evropské unie, s výjimkou vozidel stanovených zvláštním právním předpisem 9a). Držitel průkazu profesní způsobilosti řidiče, který se podrobil vstupnímu školení v základním rozsahu podle zvláštního právního předpisu9b), je oprávněn řídit motorové vozidlo skupiny C a C+E až od 21 let a motorové vozidlo skupiny D a D+E až od 23 let, s výjimkou motorového vozidla linkové osobní dopravy, pokud trasa linky nepřesahuje 50 km. Držitel průkazu profesní způsobilosti řidiče, který se podrobil vstupnímu školení v rozšířeném rozsahu podle zvláštního právního předpisu9b), je oprávněn řídit motorové vozidlo skupiny C a C+E od 18 let a motorové vozidlo skupiny D a D+E od 21 let.
- 10) Průkaz profesní způsobilosti řidiče pro některou ze skupin nebo podskupin C1, C1+E, C nebo C+E platí pro všechny tyto skupiny a podskupiny. Průkaz profesní způsobilosti řidiče pro některou ze skupin nebo podskupin D1, D1+E, D nebo D+E platí pro všechny tyto skupiny a podskupiny. Věkové hranice podle odstavce 9 tím nejsou dotčeny.
- 11) Povinnost podle odstavce 9 se nevztahuje na řidiče, který je občanem jiného než členského státu Evropské unie a nevykonává závislou práci9c) pro zaměstnavatele usazeného na území členského státu Evropské unie ani nepodniká na území členského státu Evropské unie.
- 12) Na výzvu policisty je řidič motorového vozidla povinen předložit doklady podle odstavců 8 a 9 policistovi ke kontrole. Na výzvu strážníka obecní policie ve stejnokroji nebo celníka9d) ve stejnokroji je řidič motorového vozidla povinen předložit strážníkovi ve stejnokroji nebo celníkovi9d) ve stejnokroji ke kontrole doklady podle odstavce 8 písm. a) a b).
- 13) Řidič motorového vozidla je povinen na výzvu policisty nebo celníka9d) podrobit vozidlo kontrole největší přípustné hmotnosti na nápravu, největší přípustné hmotnosti vozidla nebo jízdní soupravy nebo technického stavu vozidla nebo jízdní soupravy.
- 14) Řidič vozidla ozbrojených sil je povinen na výzvu policisty nebo vojenského policisty podrobit toto vozidlo nebo jízdní soupravu kontrole technického stavu.

§ 6a

- 1) Při kontrole technického stavu vozidla nebo jízdní soupravy podle § 6 odst. 13 a 14 je řidič povinen
 - a) zajet k zařízení pro provedení kontroly technického stavu, pokud zajižďka, včetně cesty zpět na pozemní komunikaci, není delší než 8 kilometrů a
 - b) řídit se pokyny osoby obsluhující zařízení pro kontrolu technického stavu.

- 2) O výsledku kontroly technického stavu vozidla nebo jízdní soupravy vydá policie řidiči doklad.
- 3) Zjistí-li se při kontrole technického stavu vozidla nebo jízdní soupravy vážná nebo nebezpečná závada²⁾, je řidič vozidla nebo jízdní soupravy povinen uhradit náklady na provedení kontroly technického stavu.
- 4) Způsob provádění kontroly technického stavu, způsob stanovení nákladů na provedení kontroly technického stavu, náležitosti dokladu o výsledku technické kontroly stanoví prováděcí právní předpis.

Zastavení a stání

§ 25

- 1) Řidič smí zastavit a stát jen
 - a) vpravo ve směru jízdy co nejbližší k okraji pozemní komunikace a na jednosměrné pozemní komunikaci vpravo i vlevo,
 - b) v jedné řadě a rovnoběžně s okrajem pozemní komunikace; nedojde-li k ohrožení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, smí v obci řidič vozidla o celkové hmotnosti nepřevyšující 3 500 kg zastavit a stát kolmo, popřípadě šikmo k okraji pozemní komunikace nebo zastavit v druhé řadě.
- 2) Ve druhé řadě smí při výkonu taxislužby zastavit řidič taxislužby, je však povinen dbát potřebné opatrnosti, aby neohrozil bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích.
- 3) Při stání musí zůstat volný alespoň jeden jízdní pruh široký nejméně 3 m pro každý směr jízdy; při zastavení musí zůstat volný alespoň jeden jízdní pruh široký nejméně 3 m pro oba směry jízdy.
- 4) Při zastavení a stání nesmí řidič znemožnit ostatním řidičům vyjetí z řady stojících vozidel. Při zastavení a stání vedle vozidla s označením "Označení vozidla přepravujícího osobu těžce pohybově postiženou" musí ponechat boční odstup nejméně 1,2 m.
- 5) Zajíždí-li řidič za účelem zastavení nebo stání k okraji pozemní komunikace nebo k chodníku, musí dávat znamení o změně směru jízdy.
- 6) Řidič vozidla, které zastavilo nebo stálo a opět vyjíždí od okraje pozemní komunikace nebo od chodníku, musí dávat znamení o změně směru jízdy a nesmí ohrozit ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Řidiči autobusu hromadné dopravy osob nebo trolejbusu musí v obci řidiči ostatních vozidel umožnit vyjetí ze zastávky nebo ze zastávkového pruhu, a to snížením rychlosti jízdy, popřípadě i zastavením vozidla; řidič autobusu nebo trolejbusu přitom nesmí ohrozit zejména řidiče vozidel jedoucích stejným směrem.

§ 26

- 1) Otevírat dveře nebo boční stěny vozidla, jakož i nastupovat do vozidla nebo vystupovat z něho se smí jen tehdy, není-li tím ohrožena bezpečnost nastupujících nebo vystupujících osob ani jiných účastníků provozu na pozemních komunikacích.
- 2) Řidič, který se hodlá vzdálit od vozidla tak, že nemůže v případě potřeby okamžitě zasáhnout, musí učinit taková opatření, aby vozidlo nemohlo ohrozit bezpečnost provozu na pozemních komunikacích a nemohla je neoprávněně užit jiná osoba. Je-li vozidlo povinně vybaveno zařízením proti neoprávněnému použití²⁾ musí je řidič užít. Řidič motorového vozidla nebo jízdní soupravy povinně vybavených základními klíny²⁾ jich musí užít, je-li třeba zajistit vozidlo nebo soupravu proti pohybu.
- 3) Řidič motorového vozidla, které je povinně vybaveno přenosným výstražným trojúhelníkem,²⁾ musí tohoto trojúhelníku užít po dobu nouzového stání, například při přerušení jízdy pro závadu na vozidle nebo nákladu, v důsledku dopravní nehody nebo pro náhlou nevolnost, jestliže takové vozidlo tvoří překážku provozu na pozemních komunikacích. Trojúhelník musí umístit na okraj vozovky tak, aby byl pro přijíždějící řidiče včas a zřetelně viditelný, a to ve vzdálenosti nejméně

50 m, na dálnici nejméně 100 m za vozidlem. V obci může být tato vzdálenost, vyžadují-li to okolnosti, kratší. Je-li motorové vozidlo vybaveno výstražným světelným zařízením,²⁾ musí ho řidič užít nejméně po dobu, než výstražný trojúhelník umístí na vozovce.

§ 27

1) Řidič nesmí zastavit a stát

- a) v nepřehledné zatáčce a v její těsné blízkosti,
- b) před nepřehledným vrcholem stoupání pozemní komunikace, na něm a za ním,
- c) na přechodu pro chodce nebo na přejezdu pro cyklisty a ve vzdálenosti kratší než 5 m před nimi,
- d) na křižovatce a ve vzdálenosti kratší než 5 m před hranicí křižovatky a 5 m za ní; tento zákaz neplatí v obci na křižovatce tvaru "T" na protější straně vyúsťující pozemní komunikace,
- e) v připojovacím nebo odbočovacím pruhu,
- f) u zastávky tramvaje, autobusu nebo trolejbusu bez nástupního ostrůvku v úseku, který začíná dopravní značkou "Zastávka autobusu", "Zastávka tramvaje" nebo "Zastávka trolejbusu" a končí ve vzdálenosti 5 m za označníkem zastávky, a tam, kde taková dopravní značka není, ve vzdálenosti kratší než 30 m před a 5 m za označníkem zastávky; je-li prostor zastávky vyznačen vodorovnou dopravní značkou "Zastávka autobusu nebo trolejbusu" nebo "Zastávka tramvaje", platí tento zákaz jen pro vyznačený prostor,
- g) na železničním přejezdu, v podjezdu a v tunelu a ve vzdálenosti kratší než 15 m před nimi a za nimi,
- h) v místě, kde by vozidlo zakrývalo svislou dopravní značku nebo vodorovnou dopravní značku "Směrové šipky" nebo "Nápis na vozovce",
- i) ve vyhrazeném jízdním pruhu,
- j) v jízdních pruzích vyznačených na vozovce mimo pravého jízdního pruhu,
- k) ve vzdálenosti kratší než 5 m od začátku a konce vodorovné dopravní značky "Podélná čára souvislá" nebo nástupního ostrůvku tam, kde by mezi touto dopravní značkou nebo nástupním ostrůvkem a vozidlem nezůstal volný alespoň jeden jízdní pruh široký nejméně 3 m,
- l) na mostě,
- m) v tunelu; to neplatí v případě nouzového stání na místě označeném dopravní značkou "Nouzové stání"; v případě nouzového stání musí řidič vypnout motor,
- n) před vjezdem na pozemní komunikaci z polní nebo lesní cesty nebo z místa ležícího mimo pozemní komunikaci,
- o) na vyhrazeném parkovišti, nejde-li o vozidlo, pro které je parkoviště vyhrazeno; to neplatí, jde-li o zastavení a stání, které nepřekročí dobu tří minut a které neohrozí ani neomezí ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích, popřípadě neomezí řidiče vozidel, pro něž je parkoviště vyhrazeno,
- p) na tramvajovém pásu,
- q) na silniční vegetaci, pokud to není povoleno místní úpravou provozu na pozemní komunikaci,
- r) na jiných místech, kde by tím byla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, zejména jízda ostatních vozidel.

2) V době od 5.00 do 19.00 hodin je zakázáno stání tam, kde by nezůstal mezi vozidlem a nejbližší tramvajovou kolejnicí volný jízdní pruh široký nejméně 3,5 m.

3) Na silnicích I. třídy a za snížené viditelnosti i na silnicích II. a III. třídy¹⁾ je mimo obec zakázáno zastavení a stání jinde než na místech označených dopravní značkou jako parkoviště.

- 4) Na dopravním okruhu označeném dopravní značkou "Okruh" nebo "Změna směru okruhu" je zakázáno stání.
- 5) O odstranění vozidla, které neoprávněně stojí na vyhrazeném parkovišti, rozhodne policista nebo strážník obecní policie; vozidlo se odstraní na náklad jeho provozovatele.

§47 Dopravní nehoda

- 1) Dopravní nehoda je událost v provozu na pozemních komunikacích, například havárie nebo srážka, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.
- 2) Řidič, který měl účast na dopravní nehodě, je povinen
 - a) neprodleně zastavit vozidlo,
 - b) zdržet se požití alkoholického nápoje a jiných návykových látek po nehodě po dobu, do kdy by to bylo na újmu zjištění, zda před jízdou nebo během jízdy požil alkoholický nápoj nebo návykovou látku, vždy však do doby příjezdu policisty v případě, že jsou účastníci nehody povinni ohlásit nehodu policistovi podle odstavců 4 a 5,
 - c) učinit opatření k zabránění vzniku škody osobám nebo věcem, pokud tato hrozí v důsledku dopravní nehody, a
 - d) spolupracovat při zjišťování skutkového stavu.
- 3) Účastníci dopravní nehody jsou povinni
 - a) učinit vhodná opatření, aby nebyla ohrožena bezpečnost provozu na pozemních komunikacích v místě dopravní nehody; vyžadují-li to okolnosti, jsou oprávněni zastavovat jiná vozidla,
 - b) oznámit, v případech stanovených tímto zákonem, nehodu policii; došlo-li k zranění, poskytnout podle svých schopností první pomoc a k zraněné osobě přivolat zdravotnickou záchrannou službu,
 - c) označit místo dopravní nehody,
 - d) umožnit obnovení provozu na pozemních komunikacích, zejména provozu vozidel hromadné dopravy osob,
 - e) neprodleně ohlásit policii poškození pozemní komunikace, obecně prospěšného zařízení nebo životního prostředí, pokud k němu při dopravní nehodě došlo,
 - f) prokázat si na požádání navzájem svou totožnost a sdělit údaje o vozidle, které mělo účast na dopravní nehodě,
 - g) v případech, kdy nevznikne povinnost oznámit nehodu policii, sepsat společný záznam o dopravní nehodě, který podepíší a neprodleně předají pojistiteli; tento záznam musí obsahovat identifikaci místa a času dopravní nehody, jejích účastníků a vozidel, její příčiny, průběhu a následků.
- 4) Dojde-li při dopravní nehodě k usmrcení nebo zranění osoby nebo k hmotné škodě převyšující zřejmě na některém ze zúčastněných vozidel včetně přepravovaných věcí částku 100 000 Kč, jsou účastníci dopravní nehody povinni
 - a) neprodleně ohlásit dopravní nehodu policistovi,
 - b) zdržet se jednání, které by bylo na újmu řádného vyšetření dopravní nehody, zejména přemístění vozidel; musí-li se však situace vzniklá dopravní nehodou změnit, zejména je-li to nutné k vyproštění nebo ošetření zraněné osoby nebo k obnovení provozu na pozemních komunikacích, především provozu vozidel hromadné dopravy osob, vyznačit situaci a stopy,
 - c) setrvat na místě dopravní nehody až do příchodu policisty nebo se na toto místo neprodleně vrátit po poskytnutí nebo přivolání pomoci nebo ohlášení dopravní nehody.
- 5) Povinnost podle odstavce 4 platí i v případě, kdy při dopravní nehodě
 - a) dojde ke hmotné škodě na majetku třetí osoby, s výjimkou škody na vozidle, jehož řidič má účast na dopravní nehodě nebo škody na věci přepravované v tomto vozidle,
 - b) dojde k poškození nebo zničení součásti nebo příslušenství pozemní komunikace podle zákona o pozemních komunikacích^{20a)}, nebo
 - c) účastníci dopravní nehody nemohou sami bez vynaložení nepřiměřeného úsilí zabezpečit obnovení plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

§ 49

Přeprava osob vozidlem hromadné dopravy osob

- 1) Osoba, která čeká na zastávce vozidla hromadné dopravy osob, nastupuje do tohoto vozidla, přepravuje se v něm nebo z něj vystupuje, se musí chovat tak, aby neohrožovala bezpečnost provozu na pozemních komunikacích.
- 2) Osoba, která čeká na zastávce vozidla hromadné dopravy osob, smí v zastávce bez nástupního ostrůvku vstoupit do vozovky až po zastavení vozidla hromadné dopravy osob v zastávce.
- 3) V případech uvedených v odstavcích 1 a 2 je osoba povinna uposlechnout pokynů dopravce.²¹⁾
- 4) Vyžadují-li provozní nebo jiné závažné důvody, aby osoby při vystupování z vozidla hromadné dopravy osob mimo zastávku nebo nastupování do něj mimo zastávku vstoupily do vozovky, je dopravce oprávněn zastavovat ostatní vozidla.

Zastavování vozidel

§ 79

- 1) Zastavovat vozidla je oprávněn
 - a) policista ve stejnokroji,
 - b) vojenský policista ve stejnokroji,
 - c) strážník obecní policie ve stejnokroji
 - i) před přechodem pro chodce k zajištění bezpečného přechodu osob, jestliže to situace na přechodu či stav přecházejících osob vyžaduje,
 - ii) jestliže řidič vozidla nebo přepravovaná osoba je podezřelá ze spáchání přestupku týkajícího se bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích,
 - d) zaměstnanec provozovatele dráhy v blízkosti železničního přejezdu,
 - e) účastník dopravní nehody, vyžadují-li to okolnosti podle § 47,
 - f) dopravce podle § 49 odst. 4,
 - g) vedoucí organizovaného útvaru školní mládeže, vedoucí organizované skupiny dětí, které dosud nepodléhají povinné školní docházce, a průvodce zdravotně postižených osob při přecházení vozovky,
 - h) průvodce vedených nebo hnaných zvířat podle § 60 odst. 6,
 - i) zaměstnanec vykonávající práce spojené se správou, údržbou, měřením, opravami a výstavbou pozemní komunikace a k zajištění bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích, označený podle prováděcího právního předpisu,
 - j) osoba pověřená obecním úřadem obce s rozšířenou působností k zajištění bezpečného přechodu dětí a školní mládeže přes pozemní komunikaci v blízkosti školního zařízení (dále jen "pověřená osoba"); pověřená osoba je povinna při výkonu činnosti být označena podle prováděcího právního předpisu,
 - k) celník^{9b)} ve stejnokroji při výkonu činností v rozsahu oprávnění stanovených zvláštními právními předpisy^{12a)},
 - l) příslušník Generální inspekce bezpečnostních sborů s vnějším označením podle zvláštního právního předpisu⁴⁵⁾.
- 2) Vozidlo se zastavuje dáváním znamení k zastavení vozidla. Osoby uvedené v odstavci 1 dávají znamení k zastavení vozidla vztyčenou paží nebo zastavovacím terčem a za snížené viditelnosti červeným světlem, kterým pohybují v horním půlkruhu. Z jedoucího vozidla dávají toto znamení kýváním paže nahoru a dolů nebo vysunutým zastavovacím terčem. Policista nebo

strážník obecní policie může z jedoucího vozidla zastavovat vozidla i rozsvícením nápisu „STOP“ podle zvláštního právního předpisu¹³⁾ ze směru jízdy zastavovaného vozidla, a to zepředu i zezadu.

- 3) Znamení k zastavení vozidla se musí dávat včas a zřetelně s ohledem na okolnosti provozu na pozemních komunikacích tak, aby řidič mohl bezpečně zastavit vozidlo a aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích.
- 4) Pověřenou osobou může být pouze osoba starší 18 let, která je k činnosti podle odstavce 1 písm. j) dostatečně způsobilá.
- 5) Pověřená osoba musí mít při činnosti podle odstavce 1 písm. j) u sebe pověření vydané obecním úřadem obce s rozšířenou působností. Pověření musí být časově omezeno, nejdéle na dobu jednoho roku. Na požádání je pověřená osoba povinna prokázat se policistovi platným pověřením.
- 6) Pověřená osoba může zastavovat vozidla pouze na přechodu pro chodce; kde přechod pro chodce není nebo je neschůdný, smí zastavovat vozidla i na jiném místě na vozovce.
- 7) Pověřená osoba nesmí zastavovat vozidla v blízkosti křižovatky s řízeným provozem, a to ani na přechodu pro chodce.
- 8) Prováděcí právní předpis stanoví způsob označení osob podle odstavce 1 písm. i) a j) a vzor pověření podle odstavce 1 písm. j).

§118a Zabránění v jízdě

- 1) Policista může při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích přikázat řidiči motorového vozidla jízdu na nejbližší, z hlediska bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, vhodné místo k odstavení vozidla a zabránit mu v jízdě použitím technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla (dále jen "technický prostředek") nebo odtahem vozidla, jestliže řidič
 - a) je podezřelý, že bezprostředně předtím zavinil dopravní nehodu, při které došlo k usmrcení nebo těžké újmě na zdraví,
 - b) ujel z místa dopravní nehody, na které měl bezprostředně předtím účast a kterou byl povinen oznámit policii podle § 47 odst. 3 písm. b),
 - c) řídil motorové vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,
 - d) se odmítl na výzvu policisty podrobit dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem,
 - e) se odmítl na výzvu policisty v případě, že dechová zkouška podle písmene d) byla pozitivní, podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,
 - f) se odmítl na výzvu policisty podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn jinou návykovou látkou, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,
 - g) řídil motorové vozidlo, aniž by byl držitelem řidičského oprávnění příslušné skupiny nebo podskupiny,
 - h) řídil motorové vozidlo, přestože mu byl soudem uložen trest nebo správním orgánem uložena sankce zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel,
 - i) je podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a je důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení a nesložil kauci jako záruku, že se dostaví ke správnímu orgánu k projednání přestupku.
- 2) Policista může při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích zabránit v jízdě motorovému vozidlu použitím technického prostředku nebo odtahem vozidla, jestliže,
 - a) je důvodné podezření, že vozidlo bylo odcizeno,
 - b) vozidlo je technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích,
 - c) vozidlo svými rozměry, rozměry jízdní soupravy nebo nákladu, nebo největší povolenou hmotností, nebo největší povolenou hmotností jízdní soupravy, nebo největší povolenou

- hmotností na nápravu vozidla, zjištěnými při kontrolním vážení podle zvláštního právního předpisu¹⁾, překračuje hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem.
- 3) Policista může při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích zabránit v jízdě vozidlu autoškoly použitím technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla nebo odtažením vozidla, jestliže učitel autoškoly
 - a) požil alkoholický nápoj nebo užil jinou návykovou látku během jízdy,
 - b) se odmítl na výzvu policisty podrobit zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem,
 - c) se odmítl na výzvu policisty v případě, že dechová zkouška podle písmene b) byla pozitivní, podrobit lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví,
 - d) se odmítl na výzvu policisty podrobit lékařskému vyšetření, není-li ovlivněn jinou návykovou látkou, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví.
 - 4) Strážník obecní policie je povinen v případech uvedených v odstavcích 1 a 2 přivolat policii a řidič je povinen setrvat na místě do příchodu policie.
 - 5) Policista zajistí zabránění v jízdě vozidla na náklady řidiče nebo provozovatele vozidla.
 - 6) Policie zajistí uvolnění vozidla, jestliže pominuly důvody pro zabránění v jízdě vozidla. Pokud důvody pro zabránění v jízdě byly na straně řidiče, může s vozidlem pokračovat v jízdě jiný způsobilý řidič.
 - 7) Technický prostředek k zabránění v jízdě nelze použít, pokud by vozidlo tvořilo překážku provozu na pozemních komunikacích.
 - 8) Při nesprávném postupu policisty může poškozený postupovat podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

§ 125e

Společná ustanovení o správních deliktech

- 1) Právník za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.
- 2) Při určení výměry pokuty právník osobě se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán.
- 3) Odpovědnost právníka za správní delikt zaniká, jestliže o něm příslušný orgán nezahájil řízení do 2 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 4 let ode dne, kdy byl spáchán.
- 4) Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává v přenesené působnosti obecní úřad obce s rozšířenou působností podle působnosti stanovené v § 124 odst. 5 písm. j).
- 5) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby^{38c)} nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení zákona o odpovědnosti a postihu právníka; obdobně to platí pro odpovědnost fyzické osoby za správní delikt podle § 125d.
- 6) Pokuty vybírá orgán, který je uložil. Příjem z pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost orgánu, který pokutu uložil.
- 7) Pokuta je splatná do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o jejím uložení nabylo právní moci.

Zákon č. 13/1997

§13

Příslušenstvím dálnice, silnice a místní komunikace jsou

- a) Přenosné svislé dopravní značky, a dopravní zařízení,
- b) Hlásiče náledí, hlásky a jiná zařízení pro provozní informace,
- c) Veřejné osvětlení, světelná signalizační zařízení sloužící k řízení provozu,
- d) Silniční vegetace, zásněžky, zásobníky a skládky údržbových hmot,
- e) Objekty a prostranství bezprostředně sloužící výkonu údržby dálnice, silnice nebo místní komunikace (cestmistrovství) a jejich napojení na příslušnou pozemní komunikaci,

- f) Zařízení zabráňující vniknutí volně žijících živočichů (např. ploty, přechodové úseky, tunely),
- g) Zařízení pro placení ceny za užívání vymezeného úseku místní komunikace,
- h) Technická zařízení a jejich součásti, určená k vyměření, výběru a kontrole úhrady poplatku za užití pozemní komunikace (dále jen „systém mýtného“), jsou-li umístěna na pozemní komunikaci nebo na silničním pozemku,
- i) Technická zařízení a jejich součásti určené k provádění vysokorychlostního kontrolního vážení pomocí nepřenosných vysokorychlostních vah, jsou-li umístěna na pozemní komunikaci nebo na silničním pozemku.

Zákon č. 40/2009

§ 132 Obecně prospěšné zařízení

Obecně prospěšným zařízením se rozumí veřejné ochranné zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelní pohromě, obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům, ochranné zařízení proti úniku znečišťujících látek, zařízení energetické nebo vodárenské, podmořský kabel nebo podmořské potrubí, zařízení a sítě elektronických komunikací a koncová telekomunikační a rádiová zařízení, zařízení držitele poštovní licence, zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a svislých zákazových nebo příkazových dopravních značek a dopravních značek upravujících přednost.

§ 143 Usmrcení z nedbalosti

- 1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.
- 2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.
- 3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony.
- 4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 3 smrt nejméně dvou osob.

§ 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

- 1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- 2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.
- 3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

§ 148 Ublížení na zdraví z nedbalosti

- 1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.
- 2) Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

§ 179 Porušování svobody sdružování a shromažďování

- 1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy omezuje ve výkonu jeho sdružovacího nebo shromažďovacího práva, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- 2) Kdo se v souvislosti se shromážděním, které podléhá oznamovací povinnosti, násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí protíví pořádkovým opatřením svolavatele nebo určených pořadatelů takového shromáždění, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

§ 277 Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti

- 1) Kdo z hrubé nedbalosti zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí provoz obecně prospěšného zařízení, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.
- 2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,
 - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Zákon č. 141/1961

§ 114 Prohlídka těla a jiné podobné úkony

- 1) Prohlídce těla je povinen se podrobit každý, je-li nezbytně třeba zjistit, zda jsou na jeho těle stopy nebo následky trestného činu. Není-li prohlídka těla prováděna lékařem, může ji provést jen osoba téhož pohlaví.
- 2) Je-li k důkazu třeba provést zkoušku krve nebo jiný obdobný úkon, je osoba, o kterou jde, povinna strpět, aby jí lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev nebo u ní provedl jiný potřebný úkon, není-li spojen s nebezpečím pro její zdraví. Odběr biologického materiálu, který není spojen se zásahem do tělesné integrity osoby, jíž se takový úkon týká, může provést i tato osoba nebo s jejím souhlasem orgán činný v trestním řízení. Na požádání orgánu činného v trestním řízení může tento odběr i bez souhlasu podezřelého nebo obviněného provést lékař nebo odborný zdravotnický pracovník.
- 3) Je-li k důkazu třeba zjistit totožnost osoby, která se zdržovala na místě činu, je osoba, o kterou jde, povinna strpět úkony potřebné pro takové zjištění.
- 4) Nelze-li úkon podle odstavců 1 až 3 pro odpor podezřelého nebo obviněného provést a nejde-li o odběr krve nebo jiný obdobný úkon spojený se zásahem do tělesné integrity, je orgán činný v trestním řízení oprávněn po předchozí marné výzvě tento odpor překonat; policejní orgán potřebuje k překonání odporu podezřelého předchozí souhlas státního zástupce. Způsob překonání odporu musí být přiměřený intenzitě odporu.
- 5) O povinnosti podle předchozích odstavců je třeba onu osobu poučit s upozorněním na následky nevyhovění (§ 66), podezřelý nebo obviněný se poučí také o možnosti postupu podle odstavce 4.

Zákon č. 200/1990

§ 87 Příkazní řízení

- 1) Není-li pochybnosti o tom, že obviněný z přestupku se přestupku dopustil a nebyla-li věc vyřízena v blokovém řízení, může správní orgán bez dalšího řízení vydat příkaz o uložení napomenutí nebo pokuty (§ 13 odst. 2).
- 2) Příkaz nelze vydat, jestliže obviněný z přestupku je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jeho způsobilost k právním úkonům je omezena.
- 3) Příkaz má stejné náležitosti jako rozhodnutí o přestupku. Oznamuje se vždy písemně.

- 4) Obviněný z přestupku může proti příkazu podat do 15 dnů ode dne jeho doručení odpor správnímu orgánu, který příkaz vydal. Včasným podáním odporu se příkaz ruší a správní orgán pokračuje v řízení. Obviněnému z přestupku nelze uložit jiný druh sankce, s výjimkou napomenutí, nebo vyšší výměru sankce, než byly uvedeny v příkaze.
- 5) Příkaz, proti kterému nebyl včas podán odpor, má účinky pravomocného rozhodnutí.
- 6) V příkazním řízení nelze projednat přestupky, které lze projednat jen na návrh, ani nárok na náhradu škody.

Zákon č. 341/2011

§ 56

- 1) Každý může upozornit inspekci na
 - a) nedostatky v činnosti bezpečnostního sboru, na něž se vztahuje působnost inspekce, nebo
 - b) skutečnost, že se příslušník nebo zaměstnanec dopustil jednání, které naplňuje znaky trestného činu, kázeňského přestupku nebo jiného správního deliktu.
- 2) Inspekce musí upozornění přijmout. Inspekce do 30 dnů ode dne přijetí upozornění vyrozumí toho, kdo jej učinil, o přijatých opatřeních, pokud o toto vyrozumění osoba požádá. Oznámení protiprávního jednání podle trestního řádu tímto není dotčeno.

Zákon o Celní správě ČR ze dne 8.12.2012

§ 35

Oprávnění ke kontrole osob a dopravních prostředků

- 1) Při výkonu působnosti orgánu celní správy je celník oprávněn
 - a) zastavovat osoby a dopravní prostředky,
 - b) provádět kontrolu osob, zavazadel, dopravních prostředků, jejich nákladů, přepravních a průvodních dokumentů.
- 2) Při kontrole osob, dopravních prostředků a jejich nákladů je celník oprávněn
 - a) použít speciální rentgenovou nebo jinou detekční techniku,
 - b) provádět osobní prohlídku; osobní prohlídku vykoná u osoby, u které má být tato prohlídka provedena, celník stejného pohlaví, ledaže jde o nutný okamžitý zákrok pro hledání zbraně,
 - c) provádět orientační vyšetření odběrem potu.
- 3) Celník je dále oprávněn vyžadovat odborné lékařské vyšetření ke zjištění protiprávně přepravované návykové látky včetně odběru krve, moči, slin nebo potu, a to i v případě, že osobu nelze předem pro její zdravotní stav ke strpění příslušných úkonů vyzvat.
- 4) Úkonům uvedeným v odstavci 2 písm. c) nebo odstavci 3 je osoba povinna se podrobit, není-li to spojeno s nebezpečím pro její zdraví.
- 5) Při zastavování dopravních prostředků postupuje celník obdobně jako příslušník policie.
- 6) Vyžadují-li to provozní podmínky nebo potřeba účelného provedení kontroly silničního dopravního prostředku a jeho nákladu podle odstavce 1, jsou osoby, u nichž se kontrola provádí, povinny se na vlastní náklady a nebezpečí odebrat se silničním dopravním prostředkem na nejbližší vhodné místo stanovené celníkem, kde lze kontrolu dopravního prostředku a jeho nákladu účelně provést.
- 7) Stát neodpovídá za škodu, ke které došlo zdržením dopravního prostředku v důsledku kontroly podle odstavců 1 a 6; ustanovení zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem tím nejsou dotčena.

§ 36

Oprávnění k pořizování záznamů

Celník je oprávněn, je-li to nezbytné pro plnění jeho úkolů, pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy osob a věcí nacházejících se na místech veřejně přístupných a zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu úkonu.

Čl. 61 postup při odhalování protiprávního jednání pod vlivem jiných návykových látek

- 1) V rámci silniční kontroly je policista oprávněn vyzvat řidiče, aby se podrobil orientačnímu vyšetření, zda neřídí vozidlo pod vlivem jiných návykových látek⁷⁸). K orientačnímu vyšetření přistoupí policista po nabytí podezření, že řidič požil jiné návykové látky.
- 2) Policista provede orientační vyšetření biologického materiálu, odebraného kontrolované osobě, s využitím dostupných pomůcek nebo prostředků k tomuto účelu určených, přičemž postupuje dle návodu výrobce. Policista nemusí provést orientační vyšetření v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu bylo dechovou zkouškou vyloučeno.
- 3) Podezření policista získává z chování a vystupování kontrolované osoby. Za tímto účelem se policista zaměří na chování řidiče již při vystupování z vozidla. Pozornost věnuje zejména jistotě jeho postoje nebo chůze, způsobům chování (nepřirozená veselost, rozjařenost, koordinace pohybů, zmatečnost, roztřesenost, zasněnost, neklid, agresivní chování), tělesným příznakům (pocení, pot páchnoucí po spáleném listí či trávě, zarudlé oči, barva kůže, vyrážky v okolí úst a nosu), přiměřenosti oblečení s přihlédnutím k aktuálním klimatickým podmínkám v době kontroly, stopám chemikálií na rukou či oděvu a způsobu projevu. Dále se zaměří na oči řidiče (zejména na chování jeho zornic ve vztahu na změnu světla). V rámci kontroly předložených dokladů, uskutečňuje s kontrolovanou osobou nenásilný rozhovor s cílem ověřit jeho hlasový projev, např. otázkami odkud a kam jede. Na závěr provede vizuální kontrolu vnitřku vozidla. Zjistí-li policista ve vozidle přítomnost návykových látek, nebo pomůcek k jejich aplikaci, postupuje podle interního aktu řízení⁷⁹).

Zákon č. 141/1961 sb., Trestní řád

§ 76 Zadržení osoby podezřelé

- 1) Osobu podezřelou ze spáchání trestného činu může, je-li dán některý z důvodů vazby (§ 67), policejní orgán v naléhavých případech zadržet, i když dosud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160 odst. 1). K zadržení je třeba předchozího souhlasu státního zástupce. Bez takového souhlasu lze zadržení provést, jen jestliže věc nesnese odkladu a souhlasu předem nelze dosáhnout, zejména byla-li osoba přistižena při trestném činu nebo zastižena na útěku.
- 2) Osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně poté, smí omezit kdokoli, pokud je to nutné ke zjištění její totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů. Je však povinen tuto osobu předat ihned policejnímu orgánu; příslušníka ozbrojených sil může též předat nejbližšímu útvaru ozbrojených sil nebo správci posádky. Nelze-li takovou osobu ihned předat, je třeba některému z uvedených orgánů omezení osobní svobody bez odkladu oznámit.
- 3) Policejní orgán, který provedl zadržení, zadrženou osobu vyslechne a o výsledku sepiše protokol, v němž označí místo, čas a bližší okolnosti zadržení a uvede osobní údaje zadržené osoby, jakož i podstatné důvody zadržení.
- 4) Policejní orgán, který zadržení provedl nebo kterému byla podle odstavce 2 odevzdána osoba přistižená při trestném činu, ji propustí bezodkladně na svobodu v případě, že bude podezření rozptýleno nebo důvody zadržení z jiné příčiny odpadnou. Nepropustí-li zadrženou osobu na svobodu, předá státnímu zástupci protokol o jejím výsledku s vyhotovením usnesení o zahájení trestního stíhání a další důkazní materiál tak, aby státní zástupce popřípadě mohl podat návrh na vzetí do vazby. Návrh musí policejní orgán podat bez odkladu, aby osoba zadržená podle tohoto zákona mohla být odevzdána soudu nejpozději do 48 hodin od tohoto zadržení; jinak musí být propuštěna na svobodu.
- 5) Ustanovení § 33 odst. 1, § 91, 92, 93 a 95 je třeba přiměřeně dbát i tehdy, jestliže je zadržená osoba vyslýchána v době, kdy ještě proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání (§ 160).
- 6) Zadržená osoba má právo zvolit si obhájce, hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby a radit se s ním již v průběhu zadržení; má též právo požadovat, aby obhájce byl přítomen při

jejím výsledku podle odstavce 3, ledaže je obhájce ve lhůtě uvedené v odstavci 4 nedosažitelný. O těchto právech je třeba podezřelého poučit a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.

Vyhláška ministerstva financí č. 179/2011

§2 Odznaky celní správy

Odznaky celní správy jsou

- a) identifikační znak celní správy, který je tvořen raženým kovovým plastickým oválem stříbrné barvy s patinou (starostříbro), má uprostřed znak Merkura doplněný po stranách třemi lipovými listy; v horní části je nápis „ČESKÁ REPUBLIKA“ a v dolní části nápis „CELNÍ SPRÁVA“, pod nímž je čtyřmístné identifikační číslo, vzor je vyobrazen v příloze č. 1 obr. 1a, žlutým čtyřmístným číslem na černém podkladě nebo černým čtyřmístným číslem na šedém podkladě, vzor je vyobrazen v příloze č. 1 obr. 1b,
- b) symbol celní správy, který má tvar otevřené podkovy, se světle modrým obvodovým pásem, uvnitř kterého je tvar podkovy zvýrazněn dvěma tmavo-modrými rovnoběžnými křivkami. Podkova je nahoře zakončena dvěma vlnovkovitými pásy, vymezenými světle modrými okraji, z nichž horní pás je kratší než spodní pás. V horních rozích, vedle kratšího vlnovkovitého pásu, jsou umístěny tři zlaté lipové listy. Uvnitř podkovy je v tmavo-modrém poli umístěn zlatý znak Merkura. Ve vrcholu podkovy, uvnitř vlnovkovitých pásů, je velkými černými písmeny uveden nápis „ČESKÁ REPUBLIKA“ a ve spodní části podkovy v obvodovém světle modrém pásu je velkými bílými písmeny uveden nápis „CLO - DOUANE“. Vyobrazení symbolu celní správy je uvedeno v příloze č. 1 obr. 2.

§3 Vzory služebních stejnokrojů

- 1) Služební stejnokroje tvoří sestavy součástí služební výstroje určené pro jednotné vystrojení celníků. Vnější vzhled služebních stejnokrojů je charakterizován barvou a střihem stejnokrojů, vnějším označením odznaky celní správy a hodnotným označením celníků. Ke služebnímu stejnokroji se nosí čepice, zimní čepice, lodička, klobouk nebo pracovní čepice se štítkem.
- 2) Služební stejnokroj 97 je charakterizován kombinací tmavomodré a šedé barvy. Základní složení služebního stejnokroje 97 a jeho doplňky jsou uvedeny v příloze č. 2.
- 3) Služebně pracovní stejnokroj 97 a kombiné-za 97 jsou tmavomodré barvy a jsou určeny ke speciálnímu činnosti.
- 4) Služební stejnokroje se podle účelu použití vyskytují v různých druzích a různých sestavách součástí služební výstroje. Vyobrazení služebních stejnokrojů je uvedeno v příloze č. 3.

Trestné činy za volantem

Kromě ohrožení pod vlivem návykové látky se řidič může dopustit následujících trestných činů:

- 1) Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti
 - Obecně prospěšné zařízení je dle §132 Z.č. 40/2009 např. veřejné ochranné zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelné pohromě, obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům, zařízení pro veřejnou dopravu apod.
 - Trest odnětí svobody dle § 277 Z.č. 40/2009
- 2) Ublížení na zdraví z nedbalosti
 - K tomu se vyjadřuje §148 Z.č. 40/2009, kde se trest vyměřuje v závislosti na tom, zda pachatel porušil povinnost vyplývající z jeho povolání zaměstnání apod., nebo hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí, zákony bezpečnosti práce, dopravy nebo hygienické zákony.
- 3) Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti
 - §147 Z.č. 40/2009 – odnětí svobody až na 2 léta nebo zákaz činnosti, v případech uvedených výše (zaměstnání, životní prostředí) i přísnější tresty. V našem případě tedy trest minimálně 6 měsíců, neboť došlo k porušení zákonů o dopravě.

- 4) Usmrcení z nedbalosti
 - §143 Z.č. 40/2009 – opět v souvislosti s dopravní nehodou, bude uložen přísnější trest, 1-8 v souvislosti se smrtí jedince, při více obětech až 10 let.
- 5) Poškození cizí věci
 - O tomto trestném činu se dá hovořit jen v případě, že dopravní nehoda byla způsobena úmyslně. Byl-li tento čin spáchán s úmyslem získat od pojišťovny nějaké finance, řešil by se tento čin navíc i jako podvod nebo pokus o podvod dle §250a trestního zákoníku, kde v odst. 2 je přímo uvedeno: „...kdo úmyslně vyvolá pojistnou událost...“
- 6) Obecné ohrožení
 - Dle §179 Z.č. 40/2009 se jedná o úmyslný trestný čin a je tedy velmi těžké si představit situaci, kdy by se něco takového odehrálo v souvislosti s dopravní nehodou, obecného ohrožení se totiž dopustí ten, kdo „úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání,“ v dalších odstavcích jsou popsány přitěžující okolnosti.